

Пасляслоўе

Кола часу і традыцый

Фотарэпартаж са свята, прысвечанага 1025-годдзю Турава і 1000-годдзю Тураўскай епархіі

Стар. 9

BELARUS 21.BY

Беларусь on-line у Інтэрнэце

Дзіцячая чытанка

Падарожжа па краіне Беларусь

Стар. 8

Газета выходзіць у другі і чацвёрты чацвер месяца.

№ 42-43 (2964 — 2965)

Выдаецца з 1955 года

Голас Радзімы

Кошт у Беларусі 1 000 рублёў.

27 кастрычніка, 2005

Газета з Беларусі

Бізнес-клуб

МАЗЫ для Тальяці

Мінскі аўтамабільны завод выйграў буйны міжнародны тэндэр у Тальяці (Расійская Федэрацыя) на пастаўку 100 аўтобусаў з нізкай падлогай. У тэндэры ўдзельнічалі 12 вытворцаў аўтобусаў і тэхнікі краін СНД, у тым ліку з Расіі.

Стар. 4

3 Купалам у сэрцы

Споўнілася 60 гадоў Дзяржаўнаму літаратурнаму музею Янкі Купалы.

Стар. 5

Кантакты і дыялогі

У Паўночнаамерыканскай асацыяцыі: сімпозіум з удзелам віцебскіх артыстаў

Стар. 11-12

NEWS FROM BELARUS page 3

Літаратурная імпрэза

Спагадлівы і чуйны...

Стар. 14

Стасункі

Вярнуцца да вытокаў і злучыць жыццёвае кола — мэта настальгічнага турызму

Стар. 6

Гульні дарослых

Дакладна ў сіняк

Стар. 15

Да ўвагі чытачоў!

Наступны нумар газеты "Голас Радзімы" выйдзе 10 лістапада 2005 года

Уражання

Стар. 2

"БеларусьЭКСПА-2005" у Літве: кола партнёраў пашырылася

У нумар

Масквічы ўжо пабачылі Купалу

У панядзелак, 17 кастрычніка, позна ўвечары, раздаўся прарэзлівы тэлефонны званок. Гэтакі настальгічны званок звычайна міжнародныя. На іх ляціш з трапяткім хваляваннем: "Хто там? Што там?"

На гэты раз тэлефанаваў з Масквы Аляксей Каўка. Ён усхвалявана паведамляў:

— У Маскве, на Кутузаўскім праспекце, ужо ўсталяваны помнік Янку Купалу. Перадайце гэта ўсім зацікаўленым СМІ, радыё. Капі будзе ўрачыстае адкрыццё — не ведаю. Сачыце там самі.

Пацікавіліся. У Міністэрстве культуры паведалі: хіба вясною...

Ну, але пакуль тая вясна, масквічы ўжо глядзяць на Купалу, сустракаюцца з бронзавым песняром. Уладзімір СОДАЛЬ.

"Беларусь-TV" у інфармацыйнай прасторы Украіны

Белтэлерадыёкампанія ўзнагароджана Дыпламай і памятным знакам за ўдзел тэлеканала "Беларусь-TV" у міжнароднай выставе кабельнага і спадарожнікавага тэлебачання ("ЕЕВС-2005") і ў "круглым stole" "Інтэграцыя і інфармацыйнае згуртаванне Еўропы".

На міжнароднай выставе "ЕЕВС-2005", якая праходзіла з 11 па 13 кастрычніка ў Кіеве, усе жадаючыя змаглі наведаць выставачны стэнд тэлеканала "Беларусь-TV", выказаць яго супрацоўнікам свае пажаданні, задаць пытанні.

У межах работы секцыі па маркетынгу для ўдзельнікаў і экспанентаў "ЕЕВС-2005" адбылася прэзентацыя тэлеканала "Беларусь-TV". У ёй прынялі ўдзел прадстаўнікі кабельных апэратараў Украіны, іншых краін, супрацоўнікі сродкаў масавай інфармацыі. Удзельнікі прэзентацыі адзначылі высокую якасць напавнення і "упакоўкі" тэлеканала "Беларусь-TV".

Прэзідэнт асацыяцыі "Укртэлесетка" Васіль Аніпчанка выказаў меркаванне, што замежная версія беларускага тэлеканала пераўзыходзіць многія між-

народныя каналы іншых краін. Тэлегледачы "Беларусь-TV" атрымліваюць поўную інфармацыю аб тым, што адбываецца ў Беларусі. Кіраўнік "Укртэлесетка" сказаў, што члены асацыяцыі з ахвотай уключаюць тэлеканал "Беларусь-TV" у свае кабельныя сеткі, у тэлеканала ўжо сфарміравалася пэўная аўдыторыя ва Украіне, ён з'яўляецца запатрабаваным і актуальным прадуктам на рынку кабельнага тэлебачання.

Сваю зацікаўленасць у рэтрансляцыі беларускіх праграм выказала больш за 30 кабельных апэратараў Украіны і іншых краін.

Тэлеканал "Беларусь-TV" удзячны ўсім удзельнікам і гасцям выставы "ЕЕВС-2005" за выказаную зацікаўленасць!
e-mail: eksp@tvr.by; www.tvr.by

Афіцыйна

Прэзідэнт Беларусі павіншаваў з днём нараджэння кардынала Казіміра Свёнтака

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка павіншаваў з днём нараджэння Архіепіскапа, Мітрапаліта Мінска-Магілёўскага, кардынала Казіміра Свёнтака. Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што ўсё жыццё Казіміра Свёнтака і яго служэнне Царкве з'яўляюцца сведчаннем адданасці хрысціянскай веры. "Ваши цвёрдыя перакананні, энергія, жыццялюбства і аптымізм выклікаюць шчырую павагу", — падкрэсліў кіраўнік дзяржавы. Прэзідэнт пажадаў Казіміру Свёнтаку здароўя і даўгалецця, далейшых поспехаў у самаадданым служэнні на карысць Царквы і народа Беларусі.

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

40 гадоў апостальскага служэння

Урачыстае, прысвечанае 40-годдзю служэння ў епіскапскім сане Мітрапаліта Мінскага і Слуцкага Філарэта, Патрыяршага Экзарха ўсяе Беларусі, адбылася 24 кастрычніка ў Мінскім Свята-Духавым кафедральным саборы. Уладыка правёў Боскую літургію ў саслужэнні архіерэяў — членаў Сінода Беларускага Экзархата, а таксама духавенства Мінска і Мінскай епархіі. Пасля богаслужэння зачыталі Прывітальны адрас Сінода БПЦ.

Прэс-служба Беларускага Экзархата.

Анонс

Чакаецца "Лістапад"

Нямала зорак прыме ўдзел у XII Мінскім міжнародным кінафестывалі "Лістапад", які пройдзе ў Мінску з 19 па 26 лістапада. Тут прадставіць свае працы кінамагратыфісты Расіі, Украіны, Сербіі, Узбекістана, Германіі, Латвіі, Кыргызстана, шэрага іншых краін. Прыехаць у Мінск збіраюцца Аляксандр Дамгараў, Яўген Дога, Станіслаў Гаварухін, Аляксандр Міхайлаў, шмат замежных рэжысёраў і акцёраў. Беларусь удзельнічае ў конкурснай праграме мастацкай стужкай рэжысёра Маргарыты Касымавай "Глыбокая плынь". А адкрыецца фестываль паказам карціны рэжысёра Філіпа Янкоўскага "Стацкі саветнік".

Навіны з Беларусі
Belarus21.by/main

ААЭ	Беларусь	Германія	Іран	Кітай	Малдова	Расія	Туркменістан	Чэхія
Аргенціна	Бельгія	Данія	Італія	Куба	Мексіка	Румынія	Турцыя	Швейцарыя
Арменія	Бразілія	Егіпет	Казахстан	Кыргызстан	Нарвегія	Сербія	Узбекістан	Швецыя
Аўстралія	Венгрыя	ЗША	Канада	Латвія	Нідэрланды	Сірыя	Украіна	Эстонія
Аўстрыя	В'етнам	Ізраіль	Корэя	Лівія	ПАР	Славакія	Уругвай	Японія
Балгарыя	Вялікабрытанія	Індыя	(Паўднёвая)	Літва	Польшча	Славенія	Францыя	

"Голас Радзімы" ў 52 краінах

Афіцыйна

Прэзідэнт Беларусі задаволены развіццём адносін з Украінай

Аляксандр Лукашэнка заяўляе, што яго "задавальняе" тая тэндэнцыя, якая сёння складаецца ва ўзаемаадносінах паміж Беларуссю і Украінай у галіне палітыкі і дыпламатыі. Гэты факт кіраўнік дзяржавы падкрэсліў 18 кастрычніка на сустрэчы з прэм'ер-міністрам Украіны Юрыем Ехануравым.

Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што ён задаволены дынамікай у двухбаковых адносін "пры ўсіх выдатках". "Я разумею, што адбывалася і што цяпер адбываецца. Лічу, няправільна з-за нейкіх прычын сесць па жывому і размяжоўваць беларусаў і украінцаў. Гэта будзе вельмі страшная памылка. Ды гэтыя ніколі не абудзецца — нам народы ніколі не дазваляць такое зрабіць", — упэўнены беларускі лідэр.

Аляксандр Лукашэнка лічыць, што калі цяперашняя тэндэнцыя захавецца, то ўсе існуючыя пытанні будуць вырашаны. "Я схільны весці дыялог з пазіцыяй таго, што цікава для вас. Улічваючы блізкасць нашых краін і народаў, мы заўсёды ішлі і будзем ісці на нейкія выдаткі ў імя будучага і гатовы на ўзаемавыгадных умовах вырашаць пытанні", — дадаў кіраўнік дзяржавы.

Прэзідэнт высока ацаніў рух наперад дзвюх краін у гандлёва-эканамічнай сферы, адзначыўшы нязначную розніцу ў сальда. "У эканоміцы лепшага і не трэба, мы вельмі добра ідзем: за 9 месяцаў у нас тавараабарот амаль 1 мільярд 200 мільёнаў долараў ЗША", — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка. Ён таксама выказаў перакананне, што да канца 2005 года аб'ём узаемага гандлю дасягне 1,5 мільярда долараў.

Як адзначыў Прэзідэнт, пытанні і задачы ў двухбаковых адносін даўно вызначаны. "Прычына таго, што некаторыя з іх, не вырашаны, — не ў нас. Мы даўно былі гатовы вырашаць іх, пастаянна ішлі на ўступкі. У свой час пытанні ўпакоўваліся з падчыкаў украінскага боку", — растлумачыў кіраўнік дзяржавы.

У сваю чаргу Юрыі Еханураў перадаў Аляксандру Лукашэнку прывітанне ад Прэзідэнта Украіны. Прэм'ер выказаў надзею, што ў гэтым годзе абудзецца сустрэча кіраўнікоў дзвюх дзяржаў. Ён таксама выказаўся за пашырэнне двухбаковых перагавораў і сустрэч.

Паводле слоў кіраўніка украінскага ўрада, у Мінску ён плануе абмеркаваць у тым ліку пытанні ўзаемадзейнасці ў энергетычнай сферы.

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Спрошчаны парадак перасячэння мяжы

Паміж беларускім і украінскім бакамі ў Мінску падпісаны пратакол аб спрошчэнні парадку перасячэння мяжы для жыхароў прыгранічных тэрыторый. Аб гэтым паведаміў журналістам прэм'ер-міністр Беларусі Сяргей Сідорскі на выніках сустрэчы з кіраўніком урада Украіны Юрыем Ехануравым.

Юрыі Еханураў, у сваю чаргу, адзначыў, што украінскі бок звярнуўся да беларускага з прапановай разгледзець таксама пытанне спрошчанага перасячэння граніцы для работнікаў Чарнобыльскай АЭС, таму што на станцыі хутка пачнуцца маштабныя работы па будаўніцтве ўкрыццяў. На яго думку, урады дзвюх краін змогуць прапрацаваць гэты пытанне да сустрэчы Прэзідэнтаў Беларусі і Украіны. Таццяна УЛАСАВЕЦ, БелТА.

Уражанні

"БеларусьЭКСПА-2005" у Літве: кола партнёраў пашырылася

Чацвёртая па ліку Нацыянальная выстава "БеларусьЭКСПА-2005" адбылася ў Вільнюсе ў Літоўскім выстававым цэнтры "ЛІТЕХРО". З 5 па 8 кастрычніка вядучыя беларускія прадпрыемствы і арганізацыі, навукова-даследчыя інстытуты нашай краіны прадставілі найбольш значныя дасягненні ў розных галінах.

У КАНТЭКСТЕ ЛІТОВСКОЙ РЭАЛІСАЦІ

Мне ўпершыню давялося быць на нацыянальнай беларускай выставе за мяжой, і прызнаюся, што ўражанні засталіся надзвычай яркія: у такой абстаноўцы многае ўспрымаецца больш глыбока. Беларусь і Літва традыцыйна маюць трывалы гандлёва-эканамічны сувязі. Агульная тэндэнцыя апошніх гадоў з'яўляецца ўстойлівы эканамічны рост, дынамічнае развіццё знешняга гандлю, інтэграцыя ў сусветныя гаспадарчыя адносіны. Напрыклад, знешнегандлёвы абарот паміж Беларуссю і Літвой за апошні час дасягнуў 700 мільёнаў долараў ЗША, а на літоўскім рынку прысутнічаюць больш за 400 найменшых беларускіх прадукцый. Выстава "БеларусьЭКСПА" стала чарговым крокам у развіцці беларуска-літоўскага супрацоўніцтва ў гандлі, розных галінах навукі, сучасных прамысловых тэхналогій, турызму, будзе садзейнічаць умацаванню сувязей паміж рэгіёнамі. І выстава паказала, што Беларусі ёсць чым ганарыцца: былі прадэманстраваны лепшыя ўзоры прадукцыі больш як 100 прадпрыемстваў і кампаній машынабудавання, нафтахіміі, лёгкай прамысловасці. А на асобным стэндзе Дзяржаўнага камітэта па навуцы і тэхналогіях былі прадстаўлены 165 навукова-тэхнічных распрацовак інстытутаў Нацыянальнай акадэміі навук і Міністэрства адукацыі Беларусі.

На адкрытай пляцоўцы каля будынка "ЛІТЕХРО" можна было пабачыць новую тэхніку мінскіх аўтамабільнага і трактарнага заводаў, АА "Амкадор" і іншых. А наведвальнікаў выставы гасцінна сустракалі беларускай песняй, што надавала гэтай падзеі асабліва каларыт.

Стасункі

Латвійскі тэрмінал для беларускага збожжа

Выход на міжнародны рынак — даволі выгадны варыянт гандлю для беларускіх аграрыяў. У якасці іх прадукцыі на Захадзе ўжо пераканаліся.

У гэтым плане цікавы вопыт Казахстана, які рэалізаваў свой першы інвестыцыйны праект у Еўразіі — будаўніцтва Вентспілскага збожжавага тэрмінала (ВЗТ). Яго ўзвядзенне было пачата ў сакавіку мінулага года, а ўрачыстая прэзентацыя адбылася сёння 26 жніўня.

Вельмі паказальна, што на адкрыцці тэрмінала старшыня праўлення ВЗТ Уладзіслаў Шафранюк гаворыў і аб нашай краіне: "Вентспілс на працягу многіх гадоў паспяхова супрацоўнічае з беларускімі партнёрамі (перш за ўсё з ВА "Беларуськаліі"). А таму мы спадзяемся, што збожжавы тэрмінал

WELCOM TO BELARUS!

Дарэчы, цікавасць да Беларусі ў літоўскіх г-рамадзян павялічваецца. Асабліва гэта адчуваецца ў сферы турызму. Нездарма на "ЛІТЕХРО" прадставіла свае паслугі Рэспубліканскае ўнітарнае турэтычнае прадпрыемства "Белінтурыст". Яго дырэктар Марыя Філіповіч падзялілася сваімі ўражаннямі ад выставы і супрацоўніцтва з літоўскімі калегамі:

— У апошні час мы цесна супрацоўнічаем з Літвой і Дэпартаментам па турызму гэтай краіны. Спецыяльна для выставы распрацавалі 15 праграм, якія звязаны з агульнай гісторыяй Вялікага княства Літоўскага, і таму будучы цікавыя і беларусам, і літоўцам. Праз каталогі, якія мы распаўсюджвалі на выставе, спадзяёмся прыцягнуць цікавасць да гэтых праектаў, тым больш, што сёлета для беларусаў зменшўся кошт візы ў Літву да пяці еўра, і мы чакаем павелічэння прытоку турыстаў у Вільнюс, Тракай, Палангу. Са свайго боку мы распрацавалі праграмы для турыстаў з Літвы: гэта праекты, якія тычацца экалагічнага турызму, вандровак па старажытных гарадах Беларусі: Мінску, Гродне, Полацку і іншых.

— Выстава скіравана на пашырэнне агульных беларуска-літоўскіх сувязей, а гэта немагчыма без супрацоўніцтва паміж бізнес-партнёрамі. Наколькі трывалыя ў вас кантакты?

— За апошні час мы наладзілі сувязі са многімі літоўскімі турыстычнымі фірмамі, а з гэтага года плануем сумесны праект, дзякуючы якому беларускія турысты змогуць трапляць у іншыя краіны праз Вільнюс, што наможа танней, чым некаторыя ранейшыя чартарныя рэйсы, завязаныя на іншых пасрэдніках. Такім чынам, нашы дзелавыя кантакты ўмацоўваюцца, і гэта добра не толькі для нашых фірм, але і для нашых кліентаў — турыстаў з Беларусі і Літвы.

ЭКСКУРСІЯ ЯК УРОК

Сярод наведвальнікаў выставы "БеларусьЭКСПА-2005" было шмат беларусаў, што жывуць у Вільнюсе. У прыватнасці, выставу наведвалі выкладчыкі і навучэнцы Беларускай гімназіі ў Вільнюсе. Дырэктар Галіна Сівалава прывяла сваіх вучанцаў, каб бліжэй пазнаёміць іх з культурай і эканомікай Беларусі.

— Мы заўсёды рады наведваць мерапрыемствы, якія звязаны з Беларуссю. Гэта, можна сказаць, наглядны ўрок для нашых вучняў, — адзначыла яна. — Дзецям цікава паглядзець на дасягненні той краіны, мову і культуру якой яны вывучаюць, пазнаёміцца і пагаварыць з прадстаўнікамі Беларусі.

— Што найбольш спадабалася?

— Мы агледзелі ўзоры рознай беларускай прадукцыі, але, безумоўна, дзецям бліжэй і больш даспадобы нацыянальныя сувеніры — вырабы выдатных беларускіх майстроў, зробленыя з саломкі, дрэва, шкла. І вельмі прыемна было пачуць беларускія песні ў выкананні беларускага калектыву, які адкрываў выставу. Мы атрымалі сапраўднае задавальненне.

Выкладчыкі і навучэнцы Беларускай гімназіі ў Вільнюсе змаглі не толькі паслухаць беларускіх спевакоў, але і сфатаграфавана з імі. На памяць аб чарговай пазнавальнай сустрэчы з Беларуссю. Мяркуючы па настрою наведвальнікаў, выстава ўдалася: Літва змагла пабачыць усе тыя лепшыя набыткі, якія годна прадстаўляюць нашу краіну, сведчаць пра яе сучасны ўзровень развіцця, знаёмяць з яе культурай, спадчынай, традыцыямі і рэчаіснасцю. А гэта якраз і будзе садзейнічаць далейшаму пашырэнню і ўмацаванню дзелавых і сяброўскіх сувязей.

Марыя АКСЕНЧЫКАВА.

НА ЗДЫМКАХ: "Белінтурыст" на выставе (Марыя ФІЛІПОВІЧ злева); вучні Вільнюскай беларускай гімназіі з удзельнікамі выставы; на выставе ёсць што абмеркаваць (на 1-й стар.); прадукцыя МТЗ; інфармацыя пра Беларусь ішла нарахвата.

Фота аўтара.

Мінск-Вільнюс-Мінск.

Соцыум

Чалавек як рухавік прагрэсу

Поспех любой справы ў той ці іншай меры залежыць ад чалавека, яго прафесійных навыкаў, вопыту і магчымасцей. А каб чалавек на рабоце рэалізаваў свой патэнцыял на ўсё "сто", неабходна яго стымуляваць. Гэта добра разумее кіраўніцтва такога горадаўтваральнага прадпрыемства як "Беларуськаліі".

Галоўнае для прадпрыемства — гэта стабільная бесперапынная работа. Сёння, як адзначыў генеральны дырэктар Андрэй Башура, першы і другі руднікі ўжо адчуваюць недахоп руды, трэці і чацвёрты руднікі не здольныя забяспечыць неабходны аб'ём, таму ўсе намаганні накіраваны на перспектыву — будаўніцтва пятага "Краснаслабодскага" рудніка і распрацоўку праекта шостага рудаўпраўлення.

Па тэрміны, кожны трэці жыхар "Беларуськаліі" (прыкладна 20 тысяч чалавек). Гэта значыць, што кожная трэцяя сям'я напрамую залежыць ад поспехаў прадпрыемства. Як вядома, Салігорск быў задуманы як прамысловы горад з высокаразвітай інфраструктурай. Таму так важна ствараць і падтрымліваць добрыя ўмовы для працы, побыту і адпачынку шахцёраў, хімікаў і іншых сем'яў.

Дзеля рэалізацыі гэтай задумы на прадпрыемстве распрацавана праграма развіцця сацыяльнай сферы.

Сёння на баланс у аб'яднанага знаходзіцца 12 дзіцячых сацыяльных, дзевяці інтэрнатаў, санаторый, прэафілакторыі "Бярозка", дзіцячы аздараўленчы лагер "Дубрава", гасцініца "Алеся", кафэ і іншыя сацыяльныя аб'екты. Іх утрыманне, рамонт і рэканструкцыя "Беларуськаліі" вядзе за свой кошт.

Вялікую ўвагу ўдзяляюць прадпрыемстве жыллёвай праблеме шахцёраў. Усім, хто мае патрэбу ў кватэры, прапануюць льготны крэдыт пад тры працэнты на 20 гадоў. Жадаючых сёння многа — каля дзвюх тысяч чалавек стаіць у чарзе на кватэру тысяча — чакае ўладкавання інтэрнаце. Штогод здаецца 200-210 тысяч квадратных метраў новага жылля, і кіраўніцтва абавязана збаўляць тэмпаў. Ідзе мадэрнізацыя васьмі інтэрнатаў для сямейных. Адзін інтэрнат пакінуць для маладых спецыялістаў.

Сацыяльная сфера, як і ўсяды, патрабуе значнага капіталаўкладання. Так, у 2005 годзе на рэалізацыю сацыяльнай палітыкі прадпрыемства было выдзелена амаль 20 мільярдаў беларускіх рублёў.

Але, як адзначае кіраўніцтва аб'яднання, на людзях, а таксама ў добрых умовах працы і быту, не можа эканоміць, бо менавіта чалавек рухае прагрэс наперад. На "Беларуськаліі" ведаюць, што добра наладжаная сацыяльная палітыка — у пэўнай ступені гарант эканамічнага прагрэсу прадпрыемства.

Дзмітрый ВЕТРАЎ.

Сяргей ЮРЭНКА.

Officially Belarus-Ukraine Interaction

Prime Minister of Ukraine Yuri Yekhanurov paid official visit to Minsk

During the visit the Ukrainian Prime Minister had the meeting with the Head of Belarusian government Sergei Sidorskiy. The parties also signed inter-governmental protocol on amendments to agreement on free trade between Ukraine and Belarus and protocol of simplification of border crossing regulations for the residents of the frontier regions.

The Ukrainian debt issue was discussed on the meeting as well.

Then Yuri Yekhanurov visited Minsk Automobile Works and Minsk Tractor Works.

The Belarusian Premier

noted that the two countries have good relations that recently got additional impetus, especially, in the trade-economic sphere. Mutual trade between Belarus and Ukraine in January-September 2005 made about USD 1,2 billion what is 70 per cent more than in the same period of 2004.

At present the two countries are implementing a joint program for 2008 that covers a wide range of trade-economic relations. According to Sergei Sidorskiy cooperation in the energy and transport spheres is a promising guideline in Belarus-Ukraine interaction.

Apoldo Sedraz de Oliveira and Vladimir Konoplev

The program of the visit included meetings with Deputy Foreign Minister Victor Gaisenok and leadership of the Chamber of Representatives and the Council of the Republic of the National Assembly of Belarus.

During the meeting with the parliamentary delega-

tion from Brazil Deputy Foreign Minister of Belarus expressed confidence that the visit of the Brazilian delegation to Minsk is a historical event and will promote development of bilateral cooperation. As he stated relations with Brazil remain among the priority issues of the Belarusian foreign policy in Latin America.

Brazilians Visited Belarus

Recently first in the history of the bilateral relations visit of the parliamentary delegation of Brazil to Belarus took place in Minsk. The delegation was headed by Chairman of the Commission for International Relations and Defence of the Chamber of Deputies of the National Congress of Brazil Apoldo Sedraz de Oliveira.

The Chairmen of the Chamber of Representatives of the National Assembly Vladimir Konoplev underlined that "today, under globalization Brazil pursues independent international policy, which is close and clear to Belarus, as after declaring sovereignty the republic has been supporting the United Nations Organization as the main world stabilizer". Vladimir Konoplev assured that Belarus is ready to continue developing its relations

with Brazil in all spheres and to support their cooperation within the UN framework.

In turn Apoldo Sedraz de Oliveira noted that Brazil is very interested in the development of the trade-economic relations with Belarus and MPs are ready to promote cooperation. In his words, "the Belarusian-Brazilian cooperation in the area of science and technologies, tourism has untapped potential" as well.

National Bank Starts Sales of Gems

The National Bank of Belarus launched sales of gemstones on the domestic market.

The sale of brilliants is analogous to the recent sale of gold bullions carried out through the main departments of the National Bank of Belarus in region centers and municipal offices.

The first stage of sale of the brilliants features brilliants with classic cutting weighing 0,05-0,8 carats of 2nd to 7th color groups. The prices for these stones are set depending on their quality and color characteristics from USD 500 to USD 5 thousand per carat. The prices are liable to changes driven by international

trends on the market of precious stones.

The payment for the brilliants shall be in Belarusian rubles and US dollars. The stones are to be sold for cash

and by non-cash payments, without the VAT. The passport is not required while buying the stones to contribute to the confidentiality of the purchase.

Economics

The National Program on Export Development for 2006-2010 Adopted

The national export boosting program for 2006-2010 was adopted by Resolution № 1081 of the Council of Ministers. The document was drawn up by the Foreign Ministry and the National Academy of Sciences of Belarus together with the concerned organizations, associations of business cooperation and exporting companies.

Successful implementation of the program requires to further expand the exports infrastructure including giving boost to commodity distribution network of exporting companies. No less than 80 per cent of all products should be exported through the network by 2010 (in 2005 the figures are 12.5 per cent). Also it is planned to set up a specialized export-import bank on the basis of Belpromstroibank and honing of the system of insuring of

foreign trade contracts.

In line with the basic forecast of export of goods and services from Belarus in the next five years it may grow 1,55 times from USD 18,4 to 28,7 billion, including export of goods from 16,2 to 25,2 billion.

According to the most optimistic expectations the exports should rise 1,8 times to USD 33,2 billion (including export of goods - to USD 29,2 billion. The stress is placed on export of science-intensive and hi-tech goods

which share in the overall exports is planned to go up from 19 to 37 per cent.

Exports of goods are also given a priority. The basic forecast spells out a 1,6-time or USD 1,3 billion increase in export of services while the highest expectations are USD 1,8 billion or 1,85 times.

The program developed for the country's accession to the World Trade Organization also creates conditions for retaining sustainable balance of the foreign trade.

Border Visa-Free Trips within EurAsEC

Belarusian president Alexander Lukashenko issued a Decree to adopt the Protocol to the Agreement between the governments of Belarus, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Russia and Tajikistan on visa-free trips of the citizens of these states signed in Astana on March 24, 2005.

In order to facilitate mutual inside-EurAsEC trips the protocol imposes abridged and unified lists of ID documents and documents which confirm the citizenship of their owners entitling them to enter, leave, transit the EurAsEC countries and to move within these states.

Culture

Randov believes the finding can give a new impetus for the development of the Slavonic and Belarusian studies in Germany.

Bible Presented

The presentation of the unique edition of Belarusian Bible found in the library of the town of Gortitz was held in Minsk. German slavist, the consultant of the language center of the German federal foreign ministry Norbert

New Unique Exhibits in Vankovich's House Museum

New unique exhibits enriched the Vankovich's House Museum. Margarita Martynova, wife of the Foreign Minister of Belarus passed the museum documents about life of famous Belarusian artist of the first part of the 19th century Valenty Vankovich.

Photocopies of paintings, letters and other historical documents are among the new exhibits of the museum. Belarusian audience will be able to see the photography image of the icon Virgin Mary Ostrobramskaya, which is now located in the church of St. Severin in Paris.

These works were discovered by Belarusian diplomats in France in close cooperation with workers of Adam Mitskevich museum in Paris.

Sport

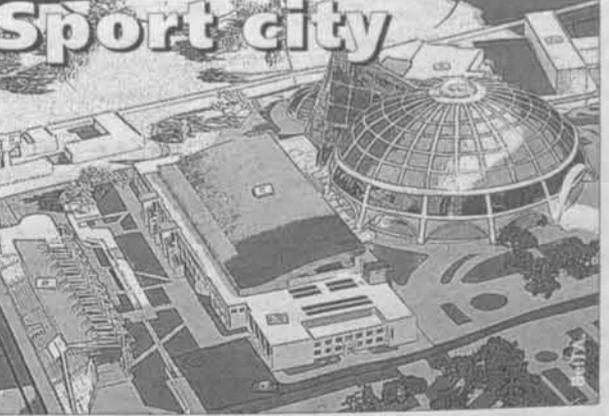
Mirnyi and Yuzhny Won Kremlin Cup

Max Mirnyi of Belarus and Mikhail Yuzhny of Russia won the men's doubles of the Russian tennis tournament Kremlin Cup. Having scored 5/1, 5/1 in the first two sets the Belarusian-Russian pair did not leave any chances for the victory to their Russian rivals Igor Andreev and Nikolai Davydenko.

In the singles event Max Mirnyi reached quarterfinals and was beaten by Nicolas Kiefer 3/6, 4/6.

Belarusian Weight-Lifters' Triumph

The Belarusian sportsmen won 8 medals in the European Senior Weight-Lifting Championship, which was held in Trencin, Slovakia. The young Belarusian athletes received two gold, three silver and three bronze medals. The names of the Belarusian winners are as follows Nikolai Chernyak, Ekaterina Shkuratova (gold), Vadim Streltsov, Andrei Aryamnov, Oleg Loban (silver), Nikolai Novikov, Valeriy Sizenok and Tatyana Gromyko (bronze).

The new freestyle center, aquapark and sport complex are to be built soon in Minsk.

Старонку падрыхтавала Настасся ГВОЗДЗЕВА.

Бізнес-клуб

МАЗы для Тальяці

Мінскі аўтамабільны завод выйграў буйны міжнародны тэндэр у Тальяці (Расійская Федэрацыя) на пастаўку 100 аўтобусаў з нізкай падлогай. У тэндэры ўдзельнічалі 12 вытворцаў аўтобуснай тэхнікі краін СНД, у тым ліку з Расіі.

У гэтым расійскім горадзе і ў Самарскай вобласці мінскія аўтобусы добра вядомыя. За апошнія тры чатыры гады іх пастаўлена каля 100 адзінак. Перамога ў тэндэры — прызнанне брэнда МАЗа. Мінскі аўтамабільны завод на аснове заказаў практычна сфарміраваў вытворчую праграму на 2006 год. У першым квартале будучага года будзе адпраўлена 38 аўтобусаў у Ханты-Мансійскую аўтаномную акругу. У бягучым годзе МАЗ прыняў доўгатэрміновую праграму на пастаўку на працягу чатырох гадоў аўтобусаў для Новасібірска на 380 адзінак. У 2005 годзе будзе адпраўлена 50 машын,

у будучым годзе — 70. Для Масквы мяркуецца адгрузіць да канца гэтага года 74 аўтобусы маркі "МАЗ-107". Працягваецца супрацоўніцтва і з Украінай. Адпраўлена 65 адзінак аўтобусаў у Крывы Рог. Да сакавіка 2006 года запланаваны пастаўкі 30 шпук гэтай аўтамабільнай тэхнікі ў Адэсу. Працягваецца зборка аўтобусаў з мінскіх камплектаў у Данецку. У Кіеве эксплуатаецца 200 машын. Да канца года туды будзе адпраўлена яшчэ 60 тралейбусаў. У цэлым у 2005 годзе Мінскі аўтамабільны завод разлічвае падрыхтаваць і прадаць 985 аўтобусаў і тралейбусаў. У мінулым годзе МАЗ выпусціў іх 614 адзінак.

Эксперты аўтобусага рынку сцвярджаюць, што новы мінскі аўтобус па дызайне, тэхнічным узроўні і выкананні не параўнальны з іншымі. Нагадаем, што ў мінулым годзе на выставе "МІМС-2004" такі ж вялікі поспех меў новы турысцкі аўтобус "МАЗ-251". Як паведаміў генеральны дырэктар ВА "БелаўтаМАЗ" Валянцін Гурыновіч, прадпрыемства мае намеры выйсці з аўтобусам "МАЗ" на заходні еўрапейскі рынак. Машына цалкам адказвае еўрапейскім патрабаванням для перавозкі пасажыраў. Ад гарадскога аўтобуса папярэдняга пакалення "МАЗ-103" яго адрознівае новы дызайн, тэхнічны і тэхналагічны ўзровень. Аўтобус з нізкай падлогай. Вышыня падлогі па ўсёй

паверхні 330 міліметраў ад палатна дарогі. У канструкцыі прыменены партальныя мост і пярэдняя вось. Імпартны рухавік, які адпавядае нормам "Еўра-3", устаноўлена аўтаматычная каробка перадач. Шкло ўклеена ў каркас, адсутнічаюць профілі накладак на швах. Лабавое шкло панарамнага тыпу. Працоўнае месца вадзіцеля таксама абноўлена. Больш зручным для пасажыраў стаў уваход праз пярэдняе дзверы. Зараз яны такія ж шырокія, як і ўсе астатнія. Каля сярэдніх дзвярэй у салоне — умяшчальная пляцоўка. Абноўлены інтэр'ер пасажырскага салона. Поручні — больш складанай формы і таму больш зручныя. У салоне ўстаноўлены кандыцыянер.

Фота БелТА.

Аб'ёмы гандлю з Літвой павялічацца

Беларуская эканоміка, якая развіваецца, "актыўна шукае новых інвестараў", заявіў прэм'ер-міністр Беларусі Сяргей Сідорскі ў Вільнюсе, дзе праходзіла IV Нацыянальная выстава "БелЭКСПА-2005" на сустрэчы з прадстаўнікамі дзелавых колаў Літвы.

Сяргей Сідорскі канстатаваў, што апошнім часам у эканоміцы Беларусі "адбыліся значныя змены". У прыватнасці, паводле яго слоў, павелічэнне ВУП краіны у бягучым годзе складае каля дзевяці працэнтаў. Пры гэтым інвестыцыі ў эканоміку рэспублікі, паводле ацэнкі прэм'ер-міністра, складуць у 2005 годзе каля мільярдаў долараў, а ў мінулым годзе гэты паказчык быў на ўзроўні 6,5 мільярда долараў.

С. Сідорскі асабліва адзначыў, што Літва займае пятае месца ў гандлёвым абароце Беларусі з замежнымі краінамі. Аб'ём гандлю паміж дзвюма краінамі ў мінулым годзе склаў 700 мільёнаў долараў. Актыўны рост беларускай эканомікі стымулюе стварэнне сумесных прадпрыемстваў па выпуску беларускай прадукцыі за мяжой. Прэм'ер-міністр адзначыў у сувязі з гэтым, што наша краіна гатовая разгледзець прапановы аб стварэнні сумесных беларуска-літоўскіх прадпрыемстваў як у Літве, так і ў Беларусі.

БелТА.

Глыбінка

Малая радзіма: крокі ў заўтра

Пачатак у №40-41 — Улада за давер народа павінна плаціць справай. — працягвае Анфім Іванавіч, — у людзей з'явіўся настрой, з'явілася вера. І ў час зносін з землякамі прыходзіць да высновы: уладзе давяраюць, уладу падтрымліваюць. Стараемся запрасіць на ўрачыстасці тых, хто працуе на ферме, у сферы абслугоўвання, вырошчвае хлеб, хто электраэнергію вырабляе: узнагародзіць па заслугах, скажаць добрыя словы ды іх паслухаць. Такі кантакт заўсёды абуджае ініцыятыву, з'яўляюцца нейкія новыя ідэі, думкі. Вось чаму сустрачам, гутаркам з людзьмі я надаю асабае значэнне і найперш — правядзенню прафесійных свят з ушанаваннем лепшых працаўнікоў у прысутнасці іх сем'яў. Гэта ўжо наша традыцыя. Я вас запрашаю на такое свята — Дзень настаўніка. Вы паглядзіце на нашу інтэлігенцыю, наш гонар — настаўнікаў, дырэктараў школ.

равання, свой герб, гімн, канстытуцыю. Выпускаюцца газеты "Цяпінка", "Сенсацыя", нават ёсць сваёй валюта — "цяпіны". Вучні па выніках чвэрці атрымліваюць за 6-10 балаў па 120 "цяпінаў", адстаючыя прыкметна меней. Мясцовыя "грошы" выдаюцца і за кожную гадзіну работы на прышкольным участку...

Вось так са школьнага ўзросту дзеці прывыкаюць зарабляць грошы і разумна іх траціць. І вучацца пры гэтым умению карыстацца самымі сучаснымі паслугамі, напрыклад, могуць узяць крэдыт пад працэнты ў школьным банку. Дарчы, кантроль за такімі аперацыямі вядзе міністэрства фінансаў — так і такое ёсць у школьнай рэспубліцы. Як і міністэрства адукацыі, культуры і спорту. І далей — кабінет міністраў, прэм'ер-міністр і прэзідэнт. Усе яны атрымліваюць зарплату, у прэзідэнта, напрыклад, яна складае 50 "цяпінак". Атрыманае — апрацоўваецца. Назіраючы, як ствараецца і папаўняецца адпаведны фонд школьнай рэспублікі, разумееш: тут сур'ёзна рыхтуюць дзяцей да рэальнага "дарослага" жыцця, фактычна далучаючы іх да эканамічных рэалій грамадства. Клопат, які цяжка пераацэніць.

У мінулым годзе на спецразлік школы ад СВК "Проземля" паступіла звыш 5 тон зерня на 1 мільён 360 тысяч рублёў, расказаў Віктар Аляксеевіч. Акрамя таго нашы вучні ў СВК "Іванск" зарабілі 4 тоны бульбы. На 60 з 80 сотак прышкольнага ўчастка атрымалі 2 тоны бульбы, якую прадалі на кірмашы, як і частку капусты. Цяперашні ўраджай не горшы. Шмат выраслі морквы, цыбулі, буракоў. Штогод са школьнага сада нарыхтоўваем варэнне, павідла. Пабудавалі цяпліцу. Гародніна — памідоры, агуркі і іншае, што выраслі — будзе выка-

рыстана ў школьнай сталовай, рэштку прададзім, грошы пойдучы на спецразлік.

...У Цяпінскай школе-садзе ёсць стэнд "Працай маіх бацькоў ганарыцца ўвесь раён". Мяркуючы па ўсім, і самі бацькі маюць права ганарыцца сваімі дзецьмі.

КРАСНАЛУКІ — ЖЫЦЦЁВЫ ПРЫЧАЛ

Калі б хто-небудзь сказаў юнай віцяблянцы Ніне, будучаму географу, што лёс яе закіне ў аддалены раён — ні за што б не паверыла. Бачыла сябе выкладчыкам прэстыжнай навуковай установы ў вялікім горадзе. Таму размеркаванне палічыла справай часовай, неабходнай для атрымання прафесійнага вопыту. Але прыехала ў Красналуку, аглядзелася, і няхай не адразу, але ўсё ж вырашыла: нікуды адсюль не паедзе. Прыкладна так апісваецца пачатак настаўніцкай біяграфіі Ніны Зуёнак у "Гісторыі Красналуцкай сярэдняй школы". Болей 30 гадоў аддала яна выхаванню і навучанню дзяцей. І не толькі іх. Яе, вопытнейшага спецыяліста, заслужана лічаць сваім настаўнікам калегі.

Расказаць сапраўды ёсць пра што. Пры непасрэдным удзеле дырэктара школа ўзяла курс на дыферэнцыравана-індывідуальнае навучанне. Камплектаваліся групы для вывучэння прадметаў на павышаным узроўні, створаны камп'ютэрны клас з сучасным абсталяваннем. Ці такі прыклад: у мінулым годзе школа заняла першае месца ў раённым конкурсе па добраўпарадкаванні школьнай тэрыторыі. Калі бачыш школьны двор, які патанае ў кветках, альпійскія горкі, дагледжаныя дэкарэтыўныя кусты, цяжка паверыць, што гэта звычайная сельская школа, на некалькі

кіламетраў акружаная магутнымі соснамі. Зусім невыпадкова тут узяты накірунак на экалагічнае выхаванне. — Некалькі гадоў таму, — расказае Ніна Васільеўна, — мы ўдзельнічалі ў абласным аглядзе-конкурсе ў намінацыі "лепшая сельская школа". Замахнуліся на другое месца, за якое б атрымалі 10 камп'ютэраў. Самі знялі фільм, аформілі альбом і... нас прызналі пераможцамі. Атрымалі прыз — аўтобус. Ужо пабывалі ў Бярэзінскім запаведніку, у Мінску, наведвалі Курган Славы, Хатынь...

Школа стала прыцягальнай і для бацькоў, дзякуючы якаснаму навучанню, клопату аб дзецях. Педагогі шмат увагі ўдзяляюць працы з таленавітымі і адоранымі дзецьмі. Іх выхаванцы неаднаразова станавіліся прызёрамі раённых і абласных алімпіяд, конкурсаў і спаборніцтваў. У школе добра абсталяваны спортзал, футбольнае поле і спартыўны гарадок, якія адпавядаюць сучасным стандартам. Пра дзяцей не забываюць і ў летнюю пару: працуе школьны лагер на 50 чалавек. Добрае харчаванне, цікавыя паездкі, а галоўнае — увага і дабрыня старэйшых. У 2004 годзе на базе школы стварылі

атрад кругласутачнага знаходжання па лініі грамадскага аб'яднання Беларускага рэспубліканскага саюза моладзі (БРСМ). У яго ўвайшлі лідэры маладзёжнага аб'яднання і "цяжкія" падлеткі. Выконвалі работу па добраўпарадкаванні тэрыторыі школы, дапамагалі адзінокім людзям, праводзілі розныя мерапрыемствы. Лагічна, што потым яны ўвайшлі ў склад патрыятычнага клуба "Каскад".

Большая частка выпускнікоў школы застаецца працаваць у родных мясцінах. Тыя, хто паступае ў тэхнікумы і ВНУ, таксама не парываюць сувязі з малой радзімай. Такой Красналуці сталі ў свой час і для Ніны Зуёнак, якой заслужана аказалі высокі давер прадстаўляць раён на I Усебеларускім народным сходзе. У многім гэта яе заслуга, што ў школе няма цяжучасці педагогічных кадраў, тут працуе дружны калектыў. А парады Ніны Васільеўны дапамагаюць і бацькам, якія дзеляцца з ёй самым патаемным, расціць сваіх дзяцей сапраўднымі людзьмі. У Красналуцкай школе гэта атрымліваецца.

— Працяг будзе. — Ганна АЛЕКСАНДРОВІЧ.

З Купалам у сэрцы

Споўнілася 60 гадоў Дзяржаўнаму літаратурнаму музею Янкі Купалы.

Два юбілеі ў Залессі

25 верасня сядзіба Міхала Клеафаса Агінскага ў вёсцы Залессе (Смаргонскі раён) сустракала гасцей, якія прыехалі на свята ў гонар 240-х угодкаў кампазітара. Гэтай святой папярэднічала вялікая праца: супрацоўнікам музея трэба было прыбраць парк пасля ўрагану, які праляцеў тут у жніўні.

У гэтым годзе супалі два юбілеі: 240 гадоў з дня нараджэння знакамітага кампазітара і дзяржаўнага дзеяча Міхала Клеафаса Агінскага і 15 гадоў, як адбылося першае свята ў гонар гаспадарскага сядзібы. Свята ў Залессі стала традыцыйным, госці прыязджаюць сюды з года ў год.

Сёлета святкаванне пачалося з сустрэчы гасцей на ліпавай алеі старога парку. Пасля ў капліцы адбылася святочная імша на беларускай мове.

Асноўныя падзеі адбыліся на канцэртнай пляцоўцы ля млына на фоне англійскага рамантычнага парку XIX стагоддзя. Гасцей віталі намеснік Смаргонскага райвыканкама С. Шмыга, дырэктар Дзяржаўнага музея гісторыі тэатральнай і музычнай культуры З. Кучар. Сваё майстэрства паказалі розныя музычныя калектывы: хор школы мастацтваў імя Агінскага (Смаргонь), хор касцёла святога Міхала Архангела (Смаргонь), гурты "Гулянок" (Смаргонь), "Тутэйшая шляхта" (Мінск), музыканты этнашколы №6 (Вілейка).

Нязменным удзельнікам свят з'яўляецца дзіцячая тэатральна-музычная школа-студыя "Альтанка" з Залесся (кіраўнік — навуковы супрацоўнік музея С. Верамейчык), якая кожны год адкрывае свята. Залескія артысты выканалі некалькі ўласных музычных твораў, у тым ліку і спеў у гонар Агінскага "Б'е барабан, гучаць фанфары..."

У залескай школе адбылося адкрыццё Цэнтра інфармацыі, які быў створаны пры фінансавай падтрымцы бюро ЮНЕСКА ў Маскве. Цяпер жыхары Залесся будуць мець магчымасць карыстацца сучаснымі інфармацыйнымі тэхналогіямі.

На свяце народныя майстры прапанавалі свае вырабы, працавалі гандлёвыя кропкі. Кожны мог знайсці сабе цікавы занятак, альбо проста прагуляцца па ціхіх аляях парку.

Свята закончылася традыцыйным спевам "Залессе, Залессе, мяне не забывай"... Госці раз'ехаліся, але засталася спадзяванне, што ў наступным годзе залеская сядзіба зноў стане месцам сустрэчы сяброў.

Уладзімір ЛІХОТА.

Міжнароднага купалаўскага фонду прафесар Вячаслаў Рагойша, супрацоўнік Інстытута літаратуры Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі прафесар Міхась Мушынскі, дырэктар філіяла Купалаўскага музея ў Пячымгач (Татарстан) Рьма Абузава, саветнік Пасольства Украіны Валерый Казлоўскі. На ўрачыстую вечарыну прыйшлі беларускія пісьменнікі, літаратуразнаўцы, аматары купалавай спадчыны. Адкрываў яе дырэктар Дзяржаўнага літаратурнага музея Янкі Купалы Сяргей Вечар.

— Я адчуваю, што апошнім часам значна ўзрасла ўвага да Купалы ў славянскім свеце, — адзначыў ён. — Аб гэтым сведчаць і ўстаноўка помніка нашаму песняру ў Маскве, адкрыццё якога хутка адбудзецца, і напрацоўкі па ўстаноўцы помнікаў Купале ў Варшаве і Кіеве, шэраг іншых мерапрыемстваў. У сваю чаргу музей, адзначыўшы 60-годдзе, не спыняецца на дасягнутым. Нават самая багатая і грунтоўная экспазіцыя патрабуе дапаўненняў і змен, тым больш, што яна існуе ў музеі з 1976 года. І мы будзем спрабаваць уносіць пэўныя карэктывы, каб зацікавіць наведвальнікаў, паказаць ім новае ў жыцці і творчасці Янкі Купалы. Напрыклад, дзякуючы новай выставе "Купала і тэатр", мы зможам і ў асноўнай экспазіцыі адлюстраваць новую тэму "Янка Купала — драматург". Выстава — сродак, на якім выяўраецца тое, што з'явіцца пасля ў аснове. Думаю, што цікавыя элементы вераснёўскай выставы пра гісторыю музея — інтэр'ер нумара маскоўскай гасцініцы, дзе жыў Купала, і мемарыяльны кабінет Уладзіслава Луцэвіч — маюць права ўвайсці ў склад будучай экспазіцыі.

Сёлета мы святкуем 60-годдзе музея, але ў 2007 годзе будзе адзначацца 125-годдзе з дня нараджэння Янкі Купалы, таму музей глядзіць у будучыню — рытуецца новыя выставы, цікавыя мерапрыемствы. Прадугледжана рэканструкцыя фасада будынка музея ў сувязі з агульнай рэканструкцыяй Купалаўскага парку, дзе будуць устаноўлены скульптуры на тэмы твораў Купалы, выйдзе таксама набор каляровых паштовак "Купалаўскія мясціны на Беларусі" і аднайменны альбом, што будзе садзейнічаць папулярызаванню купалаўскай спадчыны. Імя Янкі Купалы — сімвал нашай нацыі, яе культуры, і мы, музейшчыкі, будзем сумленна і шчыра прадаваць, каб беларусы больш ведалі пра свайго славутага песняра і ганарыліся ім.

Такім чынам, у гэтыя святочныя дні быў падведзены своеасаблівы вынік даследчай, збірніцкай, асветнай працы. А паколькі 2007 год пройдзе пад знакам 125-годдзя песняра, наперадзе ў музейнага калектыву новыя далегляды і здзяйсненні. З Купалам у сэрцы.

Марына ПРОХАРАВА.
НА ЗДЫМКАХ: будынак Дзяржаўнага літаратурнага музея Янкі Купалы; Я. КУПАЛА з жонкай Уладзіслава Францаўнай (партрэт Пётры Сергіевіча); з экспазіцыі выставы "І жыццё абдымаю ўвакруг..."

Фота з архіва музея.

нага падчас вайны.

Асабліваць юбілейнай выставы — у экспанаванні тых асабістых рэчаў і дакументаў паэта, якіх яшчэ ніколі не бачылі наведвальнікі, унікальных экспанатаў, знойдзеных многімі пакаленнямі навукоўцаў у розныя гады. Адзін з іх — частка інтэр'ера гасцініцы "Масква" і пакоя № 414, дзе Янка Купала правёў апошнія дні свайго жыцця. А спецыяльна створаны на выставе мемарыяльны куток нібы перадае атмасферу кабінета заснавальніцы музея і першага яго дырэктара, жонкі паэта Уладзіслава Луцэвіч. Экспазіцыя аздабляюць творы мастацкай купаліянны розных часоў, сярод якіх найбольш каштоўная — галерэя прыжыццёвых партрэтаў Янкі Купалы. Раздзел "Гісторыя і сучаснасць Купалаўскіх чытанняў (1943-2004)", выданні музея адлюстроўваюць значнасць і глыбіню беларускага купалазнаўства і літаратуразнаўства, навуковую дзейнасць музея за 60 гадоў.

Выстава прыцягнула асаблівую ўвагу да музея падчас урачыстага святкавання. Дарэчы, у якасці ганаровых гасцей на свяце прысутнічалі ўнучатая пляменніца Янкі Купалы Жанна Данкюнас, старшын

чаць зборнікі навуковай Купаліянны, кнігі жыццёвага і творчага летапісу Купалы, выдадзеныя зборнікі ўспамінаў. Сталі традыцыйнымі і Купалаўскія чытанні, якія набылі статус міжнародных навуковых канферэнцый і збіраюць даследчыкаў не толькі з Беларусі, але і з краін замежжа — Украіны, Расіі, Польшчы.

У гэты юбілейны год з вынікамі дзейнасці Дзяржаўнага літаратурнага музея Янкі Купалы можна пазнаёміцца на новай, спецыяльна падрыхтаванай да ўрачыстага святкавання выставе, назвай для якой сталі радкі аднаго з праграмных вершаў нашага славутага паэта: "І жыццё абдымаю ўвакруг..." (гісторыя музея ў падзеях, дакументах, асобах). Гэта своеасаблівы летапіс дзейнасці музея за 60 гадоў існавання. Выстава створана з багатых фондавых калекцый пры ўдзеле Нацыянальнага архіва Рэспублікі Беларусь. Тут экспануюцца архіўныя матэрыялы, фотаздымкі і дакументы першых навуковых супрацоўнікаў музея, пісьменнікаў А.Александровіча, В.Таўлая, Я.Брыля; экспанаты, з якіх пачыналася дзейнасць музея ў розных будынках: на плошчы Свабоды (1944-1950), на вуліцы Энгельса (1950-1959), з 1959 года — у новым будынку на вуліцы Янкі Купалы, на месцы дома паэта, спале-

Сваёй паэзіяй-песняй", як часам называў Янка Купала свае вершы, ён узняў беларускае прыгожае пісьменства ў пачатку XX стагоддзя, прыцягнуў увагу да айчыннай культуры, стаў сімвалам нацыянальнай літаратуры. І нашчадкі не забыліся пра свайго вялікага песняра. Памяць пра яго і ягоную спадчыну дбайна захоўвае Дзяржаўны літаратурны музей Янкі Купалы. Штодзень ідуць экскурсіі для наведвальнікаў, асабліва часта завітваюць школьнікі, і гэта радуе: маладое пакаленне жадае ведаць гісторыю сваёй літаратуры, а творчасць Янкі Купалы складае адну з яе выдатнейшых і яркіх старонак. І таму, відаць, ніколі не скончыцца цікавасць да гэтага асаблівага дома на ціхім беразе Свіслачы ў парку, які носіць яго імя.

Гэты будынак быў узведзены на месцы, дзе паэт жыў з 1926 па 1941 год Сёння ў музеі восем залаў з гісторыка-літаратурнымі матэрыяламі і мемарыяльнай часткай. За 60 гадоў супрацоўнікамі былі сабраны ўнікальныя дакументы, рукапісы і перадрукі паэта, сабраны амаль усе прыжыццёвыя выданні песняра з дзяржаўных і прыватных архіваў, а таксама арыгінальныя фотаздымкі з аўтографамі паэта.

Усе гады ў музеі ішла і навукова-даследчая праца, пра што свед-

Падручнікі для афганскіх дзяцей пішуць аршанскія педагогі

У Оршы праішла дэкада, прысвечаная літаратурнай творчасці сямі Трафімавых. Вось ужо больш за дваццаць год плённа працуюць на ніве педагогікі Галіна Уладзіміраўна і Сяргей Анатольевіч. За гэты час яны сталі аўтарамі і сааўтарамі больш як 70 кніг па біялогіі, метады выкладання ў пачатковай школе, здароваму ладу жыцця. Агульны наклад кніг перавысіў сёлета мільённы рубж.

А пачалося ўсё ў 1985 годзе, калі на старонках усесаюзнага метадычнага часопіса "Биология в школе" быў надрукаваны першы артыкул Галіны Трафімавай, тады зусім маладой настаўніцы Аршанскай школы-інтэрната. Перад настаўніцай, якая вырвалася сярод калег няўрымслівасцю, наватарскім падыходам да выкладання і выхавання, адкрыліся заманлівыя і светлыя перспектывы. Але свае карэктывы ўнесла цяжкая хвароба — Галіна Уладзіміраўна становіцца інвалідам і вымушана адмовіцца ад выкладання. Тым не менш талент, вільная прага да пазнання, любоў да сваёй працы і дзяцей прывялі яе за... пісьменніцкі стол. Праўда, ён і да сёння ў яе на кухні. З таго часу з-пад яе пера выйшла некалькі дзесяткаў кніг, якія цікава і даступна распавядаюць пра навакольны свет, незвычайныя з'явы прыроды, узалемаадносін паміж людзьмі. Першымі даштэглывымі і патрабавальнымі чытачамі рукапісаў будучых кніг былі муж і дзве пудоўныя дачкі (адна цяпер студэнтка, другая вучаніца 11 класа). Некалькі кніг Г. Трафімавай былі выдадзены пры падтрымцы Дзіцячага фонду ААН.

Несумненным дасягненнем аршанскіх педагогаў стаў выйгрыш імі тэндэр на распрацоўку інтэгрыраванага курсу "Наш свет" у рамках праекта "Перспектыўная пачатковая школа" Расійскай акадэміі навук. Галінай і Сяргеем Трафімавымі былі напісаны і выдадзены ў Маскве камплекты падручнікаў і дапаможнікаў з 1-га па 4-ы клас. Яны атрымалі высокую ацэнку вучоных-педагогаў і, што на наш погляд галоўнае, вельмі падабаюцца вучням малодшых класаў і іх настаўнікам.

Пра тое, што гэты праект стаў паспяховым, сведчыць і той факт, што на апошняй Маскоўскай міжнароднай кніжнай выставе Трафімавы заключылі дагавор на стварэнне адпаведных падручнікаў з Міністэрствам адукацыі Узбекістана і Афганістана.

У планах аршанскіх педагогаў шмат новых ідэй і распрацовак. На даны момант асноўным яны лічаць для сябе апрацаванне і ўдасканаленне навучальнага курсу "Бяспечнае жыццё ва ўмовах радыяактыўнага забруджвання". Гэты з новага дапаможніка друкуюцца цяпер на старонках часопіса "Здаровы лад жыцця". Такая праца, безумоўна, вельмі патрэбная дзецям, бацькам і настаўнікам, ды і не толькі беларускім.

Віктар ЛЮТЫНСКІ, Орша.

Вярнуцца да вытокаў і злучыць жыццёвае кола — мэта настальгічнага турызму

Ізраіль — прафіліруючы напрамак дзейнасці турыстычнай фірмы "У Жэні", якая пачынала сваю дзейнасць з арганізацыі паветраных перавозак. Цяпер тут арганізуюцца і туры — нашых грамадзян у Ізраіль, і адтуль — у Беларусь. Тут добра разумеюць усю значнасць узнога і ўнутранага турызму, гэтыя віды турызму з'яўляюцца з прыярытэтнымі напрамкамі ў эканоміцы любой дзяржавы. Важна, што турфірма "У Жэні" знайшла сваю асаблівую тэму магчымасць прыцягнення турыстаў з замежжа. Яны развіваюць так званы настальгічны турызм і рэалізуюць праграму "Вяртанне да вытокаў". Расказвае Яўген КОЎТУН, намеснік дырэктара фірмы:

— Праект "Вяртанне да вытокаў" стварылі, зыходзячы з жыццёвага вопыту. Мы прааналізавалі дынаміку паездак у Беларусь людзей, якія пераехалі на пастаяннае месца жыхарства ў Ізраіль. Заўважылі, што былыя грамадзяне Беларусі рэгулярна прыязджаюць на сваю радзіму. Потым назіралі, як старыя па ўсім свеце збіралі сваіх дзяцей і прывозілі іх у Беларусь, на радзіму продкаў.

І сёння большасць пасажыраў нашых рэйсаў — тыя, каго прыцягваюць два дамы, — цяперашні і той, у якім нарадзіліся ў Беларусі. Гэтыя людзі — своеасаблівае зв'язна між двума дзяржавамі. Часта лёс раскідваў тых, хто першапачаткова ад'ехаў ад нас у Ізраіль, па ўсім свеце. Адны жывуць у Амерыцы, іншыя — у Канадзе, у Паўднёвай Афрыцы. У 1994 годзе сплантання ўзнікла першая група турыстаў-сваякоў. Бацька з маці скікалі сваіх дзяцей, унукаў, праўнукаў. І атрымалася ні многа ні мала — 18 чалавек. Бацька нарадзіўся ў Дукоры, маці — у Брэст-Літоўску. Ад'ехалі ў 1921 годзе. Для іх было вельмі важна паказаць дзецям сваю малую радзіму. Гэтыя людзі і адкрылі для нас дзіўны напрамак турызму, які, здаецца, не прапісаны ні ў якіх падручніках. Яго можна назваць настальгічным, а сэнс яго сапраўды ў вяртанні да вытокаў.

Многія людзі лічаць вельмі важным перад смерцю абавязкова наведаць тое месца, дзе нарадзіліся, каб аддаць даніну павагі сваёй радзіме. Такім чынам мы возім турыстаў з Ізраіля, якія наведваюць сваю малую радзіму, ужо каля 10 гадоў.

— Якую праграму вы прапаноўваеце?

— Мы зрабілі карту "Новы погляд на Беларусь". На ёй пазначаны гарады, дзе найбольш сканцэнтравана пражывалі яўрэі, месцы расстрэлу яўрэяў у гады Вялікай Айчыннай вайны, дзеючыя і нядзеючыя могількі. Група, якая прыязджала апошняй гэ-

тым летам, аб'яднала 52 грамадзян Ізраіля, ЗША, Паўднёвай Афрыкі, мела да нашых і свае карты. Яны параўноўвалі адны з другімі, рабілі заўвагі. Дзякуючы гэтаму, выявілі шмат важных для сябе месцаў, якіх раней знайсці не маглі.

— Раскажыце, калі ласка, падрабязней пра гэтых людзей.

— З Паўднёвай Афрыкі прыехалі нашчадкі тых, хто выехаў з Беларусі яшчэ да Вялікай Айчыннай вайны з Давыд-Гарадка, Дзясны. Зохар Офір, кіраўнік Згуртавання выхадцаў з Давыд-Гарадка ў Ізраілі, знайшоў дом, дзе калісьці жыў яго бацька. Адрозна патэлефанаваў яму, плакаў і раскаваў, што стаіць каля яго роднага дома. Уявіце сабе, як пачуцці ўскалыхваюць ужо сталага чалавека, калі ён трапляе на радзіму бацькоў, якой да таго ніколі не бачыў. І так кожны з гэтай групы — яны сустрэліся з людзьмі, якія памятаюць іх бацькоў ці іх асабіста малымі.

Вайна разарвала жыццёвае кола многіх сямей. Старыя ўжо людзі маюць мэту замкнуць гэтае кола. Яны са свайго боку так і называюць гэты праект — "Замкнуць круг". А для гэтага вяртаюцца да сваіх вытокаў. Пасля гэтага, яны кажучы, можна спакойна памерці.

Сярод турыстаў была жагчына,

бабуля Хая, якая адна з нямногіх засталася жывой са Столінскага гета. Ёй ужо за 80 гадоў, 60 з іх яна пражыла па-за межамі Беларусі. Але цяпер прыехала на месца расстрэлу і пахавання 8,5 тысячы чалавек. Цікава, што чалавек, які шмат пісаў пра Столінскае гета і якому цяпер за 90 гадоў, не быў з ёй знаёмы. І толькі зараз яны сустрэліся. Гэта было шчыльнае знаёмства. У Давыд-Гарадку мы размаўлялі з бабулькамі, якія ўспаміналі, як людзі з хат, уздоўж якіх ішоў натоўп яўрэяў на месца сваёй смерці, кідалі ім хлеб, каб тыя пакармілі дзяцей. Дарэчы, фашысты тлумачылі, што адпраўляюць яўрэяў у Палесціну, таму ўсё каштоўнае раілі браць з сабой. А за кіламетр да месца расстрэлу іх распраналі. Потым у Столінскім гета іх укладвалі тварам уніз, жывых прымушалі класціся на расстрэльных і гэтак далей.

Вось такія трагічныя ўспаміны нараджае настальгічны турызм, таму наўрад ці хто назаве гэта мерапрыемства забаўляльным. Сапраўды, часам глядзець на сустрэчы турыстаў і мясцовых жыхароў, слухаць іх размовы без слёз немагчыма.

Шкада толькі, што для ўвекавечвання помнікаў, знакаў надаецца недастаткова ўвагі. Іншы раз іх складана знайсці.

Творы беларускіх мастакоў Латвіі — у мінскай экспазіцыі

Беларусы і латышы — спадчынныя суседзі. Дзень, калі яны ўпершыню сустрэліся і пазнаёміліся, хаваецца ў глыбіні стыхі стогоддзяў. Беларусы (асабліва палачане) і латышы вялі паміж сабой ажыўлены гандаль, карыстаючыся ракой Дзвіной як натуральным і добрым шляхам зносін.

...На мяжы XV і XVI стагоддзяў купец Лукаш Скарына, бацька Францішка, гандляваў скурамі і напэўна ж, бываў у Рызе. У адно з падарожжаў ён мог узвесці сына. Таму беларускі мастак з Латвіі Вячка Целеш меў усе падставы, каб у высакародным імкненні перакінуць "мост" паміж двума культурамі — напісаць карціну "Першыя крокі ў свет. Францішак Скарына ў Рызе". Сёння яна знаходзіцца ў Навукова-асветніцкім цэнтры Беларускага дзяржаўнага педагогічнага ўніверсітэта імя Максіма Танка (раней — Скарынаўскі цэнтр). На палатне мы бачым юнака: менавіта так, па ўяўленні мастака, выглядаў малады Скарына.

Асобнае месца ў творчасці мастака займаюць партрэты нашых суайчыннікаў, што жылі і жывуць у Латвіі, дзеячаў беларускай і латышскай культур, а так-

сама гістарычных асоб. Гэтыя карціны часта перарастаюць рамкі жанру і пераходзяць у тэматычныя палотны. Да іх можна залічыць "Партрэт Беларускага паэта Пятра Сакола (Масальскага)", які жыў у Рызе і ў 1926 годзе выдаў там зборнік вершаў. Абедзве карціны ў свой час былі падараваны Міжнароднай асацыяцыі беларусістаў і цяпер таксама знаходзяцца ў нашай музейнай экспазіцыі "Беларусы ў свеце".

Увогуле ж у нас захоўваецца шэсць работ В. Целеша. Гэта і пейзажы, і творы на гістарычную тэму ("Князь Вячка"). Творчыя інтарэсы мастака разнастайныя. Ён і жыватэсц, і графік. У нас экспануецца 31 эскібрис, падараваны ім Цэнтру. Усе творы майстра вельмі рэалістычныя, гарманічныя, блізкія да народнага мастацтва як Беларусі, так і Латвіі.

А нарадзіўся В. Целеш на Гродзеншчыне ў пасёлку Краснасельскі Ваўкавыскага раёна. Цяпер, жывучы ў Рызе, ён прапагандуе родную культуру, актыўна ўдзельнічае ў жыцці беларускай дыяспары ў Латвіі. Арганізаваў дзіцячую мастацкую студию "Вясёлка", беларускую школу.

Дзякуючы яго актыўнасці, былі заснаваны Таварыства беларускай культуры "Світанак", аб'яднанне мастакоў-беларусаў "Маю гонар", якое ён узначальвае.

Скарынаўскую тэматыку таксама ўзімаю другі мастак — Валерый Дзевіскіба. Ён грэк па нацыянальнасці, але лічыць сябе беларусам. Даўгі час жыў у Рызе. На вялікі жаль, у мінулым годзе яго не стала. В. Дзевіскіба стварыў "Партрэт Францішка Скарыны". Мастак пісаў карціны і на гістарычныя тэмы, напрыклад, "Партрэт Вялікага князя Літоўскага Вітаўта" (кардон, пастэль). Абедзве карціны, перададзеныя мастаком Цэнтру, экспануюцца ў музеі "Беларусы ў свеце".

Хацелася б тут расказаць яшчэ пра аднаго мастака, былога вучня Даўгаўпілскай беларускай гімназіі Пятра Мірановіча. Ён дзейнічаў на ніве беларускай асветы ў Латвіі, да вайны выкладаў малюванне, працаваў інспектарам беларускіх школ. Аб яго тагачаснай творчасці сведчыць партрэт беларускага фалькларыста Сяргея Сахарова (таксама рыжана). А карціна П. Мірановіча "Беларусачка" напаяўна глядачоў аптымізмам, дае духоўную сілу і вясёлы настрой. Аб-

— Што вы маеце на ўвазе?

— Да прыкладу, у лесе ёсць помнік расстрэліным у часы Вялікай Айчыннай вайны, і пра яго ведаюць за некалькі тысяч кіламетраў ад Беларусі. Прыязджаюць сюды, але знайсці гэтае месца без дапамогі мясцовых жыхароў праблематычна. Указальнікі неабходны на дарожна-трасе. Каму трэба, той наведвае помнік, хто не захоча, паедзе далей. Ўсталяваць такія інфармацыйныя знакі — задача мясцовых улад.

— Як успрынялі вашы госці Беларусь?

— Нашы госці жылі ў Пінску ў гасцініцы "Прыпяць". Нядарэмна гасцініца. Але ёсць іншыя пытанні. У маленькім горадзе ўсе кафе, рэстараны, працуюць да 23 гадзін. Складана знайсці месца турстам з ЗША, каму пасля гэтага часу няма дзе выпіць чашы ці прахля. Галоўнае, што іх уразіла ў Беларусі, — нашы людзі. Турыстаў здзівіла, наколькі яны адкрытыя. Як толькі аўтобус спыняўся ў якой-небудзь вёсцы, да платоў адразу пайходзілі сяляне. А калі іншаземцы сутыкаліся з тым, што на вясковай традыцыі з імі віталіся зусім незнаёмыя, гэта іх асабліва кранала.

Людзі былі ў захапленні ад беларускай прыроды і сельскага каларыту, таго, што ўбачылі тут тое, што памяталі з дзяцінства ці чулі ад бабулі і дзядулі. Іх здзіўлялі любыя дробязі — драбіны з сенам, каровы на лузе.

Запрасіць чалавека ў краіну — як запрасіць да сябе дадому. І канешне, нельга было не паказаць ім сталіцу. Калі нашы госці ўбачылі Мінск, дружна сказалі — як усё прыгожа і сучасна! Для нас гэта словы, якія выклікаюць пачуццё гонару за сваю краіну.

Гутарыла

Алена СПАСЮК

НА ЗДЫМКУ: ля мемарыяла ахвярам Столінскага гета. Фота з архіва турфірмы "У Жэні"

едзве карціны ўпрыгожваюць нашу музейную экспазіцыю з 1993 года. Іх перадаў асацыяцыі беларусістаў вядомы паэт Сяргей Панізнік.

Яшчэ адзін з беларусаў-мастакоў, які жыў у Латвіі, — Міхась Калінін. Ён нарадзіўся ў заходняй частцы былой Віцебскай губерні ў мястэчку Люцін (цяпер Лудза) у 1905 годзе. З 1920-х і да смерці жыў і працаваў у Рызе. Творчая спадчына М. Калініна — малюнкi, акварэлі, карціны алеем. Сярод іх вылучаюцца краявіды роднага латгалскага краю. Дачкой мастака перададзены ў музейную экспазіцыю "Беларусы ў свеце" тры акварэлі — "Сакавік", "Развітанне зімы", "Бэз". Яны аб'яднаны адной вясновай тэматкай, лірызмам.

Усё зробленае беларусамі-мастакамі Латвіі дазваляе меркаваць, што духоўна яны былі з Беларуссю, заставаліся ў Латвіі прапагандыстамі роднай культуры, носьбітамі нацыянальных каштоўнасцей.

Галіна ІВУЦЬ,

супрацоўніца Навукова-асветніцкага цэнтру БДПУ імя Максіма Танка.

Кола часу і традыцый

Фотарэпартаж са свята, прысвечанага 1025-годдзю Турава і 1000-годдзю Тураўскай епархіі

Помнік Кірылу Тураўскаму на Замкавай гары ў Тураве ўжо даўно стаў вiзiтнай карткай горада. Удзячныя нашчадкі Златавуста прыязджаюць сюды, каб аддаць данiну памяцi знакамітаму асветнiку i царкоўнаму дзеячу. А ў гэтым годзе побач з помнiкам за тры з паловай месяцы быў узведзены будынак-сховiшча (скрыпта) над раскапанай Тураўскай царквой XII стагоддзя, якая iснавала пры жыццi свяцiцеля Кiрылы. Яна была разбурана падчас землетрасення 1230 года i не падлягае ўзнаўленню з-за блiзкасцi грунтовых вод. Такiм чынам, на Беларусi з'явiўся другi пасля "Бярэсця" археалагiчны музей — адна з экспазiцый музейнага комплексу "Замкавая гара", якi ў далейшым будзе папаўняцца новымi аб'ектамі.

Даследчык Тураўскай Зямлi археолаг Пётр Лысенка шчаслівы, бо абодва музеі — вынік яго навуковай працы. Нi адна з краiн СНД i нават Еўропы не мае такога. Але Тураў яшчэ адкрые шмат таямнiц, звязаных з яго гiсторыяй i гiсторыяй Тураўскай епархіі, якая налічвае 1000 гадоў з часу свайго заснавання. Толькi трэба ставiцца ашчадна i беражліва да гэтай зямлi, думаць пра тое, што мы пакiнем нашчадкам. У памяць юбiлейнай даты на беразе прытока Прыпяцi — ракі Струмень — застаўся памятны знак у выглядзе крыжа, падобнага тым, якi ахоўвалi горад i яго наваколле з часу прыняцця хрысцiянства i шануюцца тураўцамі дагэтуль. Людзi вяртаюцца да сваiх духоўных каранёў, прагнуць прыгажосцi, чысцiнi душы i праўды пра мiнулае свайго краю. Прыкладам адданасцi i вернага служэння Тураву з'яўляецца навуковая i культурная дзейнасць ганаровых грамадзян горада Пятра Лысенкi i Мiколы Котава.

Старшыня Тураўскага гарадскога савета Васiль Балбуцкi, гартуючы "Тураўскi слоўнiк", складзены ў свой час дыялектолагамi Нацыянальнай акадэміі навук Беларусi, думае пра тое, каб мясцовая тураўская гаворка, яго родная, як i традыцыйная культура, не засталася толькi ў кнiжках, а iснавала i перадавалася з пакалення ў пакаленне, каб мацавалася эканомiка горада, тады будуць заставацца тут маладыя людзi i перададуць сваiм дзецям усё тое, што было назапашана iмi i iх папярэднiкамі на працягу стагоддзьяў.

Рэгіна ГАМЗОВІЧ. Фота Віктара КАВАЛЁВА.

Эстонія, Нарва

Лета 2005 года песціла нас, жыхароў Прыбалтыкі, і высокай тэмпературай — нават да 31 градуса даходзіла, і цёплай вадой у Балтыйскім заліве, што ў 12 кіламетрах ад Нарвы.

Дома сядзець не давлялося

Спякотным лета стала і для ансамбля беларускай песні пры нарвскім таварыстве "Сябры". 12 чэрвеня праводзілася чарговае, дзесятае, гарадское свята "Дзень горада". І традыцыйна асноўнымі арганізатарамі свята сталі шматлікія нацыянальна-культурныя таварыствы. Для гасцей горада быў прадастаўлены цэлы гарадок, дзе былі разгорнуты выставы рукадзелля і дзе можна было прыняць удзел у віктарыне на веды аб кожнай з краін. Мы таксама падрыхтавалі прыгожую выставу, віктарыну "Што вы ведаеце аб Рэспубліцы Беларусь?" А тых, хто адказваў правільна, частавалі стравамі нашай беларускай кухні — дранікамі і пышнымі, смачнымі пірагамі. Дзятву частавалі цукеркамі і шкаладкамі (шкада, не беларускімі...). Затым адбыўся вялікі канцэрт з удзелам прадстаўнікоў таварыстваў. Нашы нарвскія "Сябры" паспяхова выступілі і атрымалі заслужаныя апладысменты. А ў канцы свята адбыўся сапраўдны баль. Тут ужо магчымасць была і самім адпачыць пасля дастаткова напружанага дня, спяваючы свае песні, патанцаваць.

Не прайшлі і два тыдні, як "Сябры" атрымалі запрашэнне ад

нарвскага татарскага таварыства на свята "Сабантуі". Там мы выступілі з беларускімі песнямі, а таксама актыўна ўдзельнічалі ў татарскіх нацыянальных гульнях, якія вельмі адрозніваюцца ад нашых беларускіх. Увогуле, вельмі важна ведаць і паважаць чужую культуру. Тады і да захавання сваёй будзеш ставіцца больш сур'ёзна. Асабліва гэту ісціну ўсведамляеш, калі жывеш не адзін год за мяжой...

У ліпені таксама адбыліся два пудоўныя свята. Каля Чудскага возера праводзілася свята "Vaikla-forel", дзе можна было, заплаціўшы пошліну, вылавіць вялікую фарэль, прыняць удзел у спартыўных спаборніцтвах, паглядзець і нават купіць вырабы рукадзелля. Была разгорнута імправізаваная сірэна, дзе і выступалі са сваімі нацыянальнымі песнямі прадстаўнікі розных дзяясар, запрошаныя на свята.

А ў горадзе Йыхві ўжо другі раз праводзілася свята ўсіх нацыянальнасцей, якія жывуць у нашым рэгіёне, — Іда-Вірумаа. Адным з галоўных мерапрыемстваў стаў "Круглы стол нацыянальных таварыстваў". Акрамя сваіх мясцовых самадзейных артыстаў, на мерапрыемства былі запрошаны і

госці. Цэнтральным і самым пудоўным стала выступленне нашых землякоў з Польшчы — ансамбля "Прымакі". Ім дастаўся цэлы шквал апладысmentaў! Былі госці з Швецыі, Расіі і іншых краін. Мы таксама выступілі ў вялікім канцэрце, акрамя таго, прапанавалі свае вырабы для выставы-продажу.

Увогуле, падводзячы вынікі мінулага лета, можна сказаць, што спакойна сядзець дома нам не далі... 17-18 верасня ў суседнім горадзе Йыхві нашы сябры з беларускага таварыства "БЭЗ" праводзілі фестываль беларускай песні, на які запрасілі і нас. Мы да яго рыхтаваліся, вывучылі новыя песні.

Не за гарамі — канец года, і многія думаюць аб падпісках на газеты, а для нас — беларусаў замежжа — ваша газета, як глыток свежага паветра з Радзімы. Вось мы і прапануем вам прыехаць да нас у госці ў Нарву, пазнаёміцца з жыццём землякоў у Эстоніі, а таксама раскажаць аб жыцці Банькаўшчыны, аб газеце, аб яе планах.

Чакаем вас у госці.

Людміла АННУС,
беларускае таварыства
"Сябры".

Расія, Іркуцк

Па слядах

Яна Чэрскага

3 мая 2005 года споўнілася 160 гадоў з дня нараджэння Яны Дамінікавічы Чэрскага — беларускага вучонага — геолага і географа, вядомага падарожніка і прыродазнаўца.

Ян Дамінікавіч нарадзіўся на тэрыторыі Беларусі, у сядзібе Свольна Віцебскай губерні. Свае навуковыя даследаванні праводзіў далёка ад Радзімы, у тым ліку і на возеры Байкал. Пераацаніць яго ўклад у даследаванні Байкала, яго пабярэжжа, флары і фауны сібірскага краю немагчыма. Нядзіўна, што самая высокая кропка аднаго з Забайкальскіх горных храптоў Хамар-Дабан носіць імя вучонага — пік Чэрскага.

Рэгіянальная грамадская арганізацыя "Іркуцкае таварыства беларускай культуры імя Я.Д. Чэрскага", маладзёжны клуб "Крывічы" не пакінулі незаўважанай гэтую падзею.

23 верасня ў гонар 160-годдзя з дня нараджэння Я.Д. Чэрскага адбылося турыстычнае трохдзённае падарожжа, у рамках якога ажыццявілі ўзыходжанне на Пік Чэрскага. У падарожжы бралі ўдзел члены маладзёжнага клуба "Крывічы", члены ІТБК, а таксама ўсе жадаючыя. На піку ўсталявана памятная таблічка.

Алена МАМАНТАВА,
прэс-сакратар ІТБК.

Латвія, Даўгаўпілс

Сустрэча ў ЦБК

У Цэнтры беларускай культуры ў Даўгаўпілсе адбылася сустрэча з кампазітарам і спеваком з Брэста Анатолем Мядзведзевым. Анатолю родам з Даўгаўпілса, тут жывуць яго бацькі. Анатолю Мядзведзеў выканаў шэраг сваіх твораў на словы беларускіх класікаў, сярод якіх — музычная пазма "Явар і каліна" на словы У. Караткевіча, песні "Дудка" (словы Я. Коласа) і "Жыта" (словы Н. Мацяш). Таксама выступіла трыо "Ластаўкі" ЦБК у складзе Таццяны Піменавай, Наталлі Зубковай і Інгі Цырше-Галлере. У заключэнне А. Мядзведзеў праспяваў свае песні на словы С. Валодзькі — "Пірог", "Дачка лясніка", "Мой Косю", "Калыханка для сына", "Сустракай, Беларусь!"

З прывітальнымі словамі да віноўніка ўрачыстасці звярнуліся консул Генконсульства Беларусі Мікалай Камышык, дырэктар ЦБК Аляксандр Кохан і паэт Станіслаў Валодзька.

Сустрэча выклікала цікавасць у мясцовага тэлебачання і газет.

Алена КАВАЛЬКОВА.

Украіна

Пошук уласнага колеру

Здаецца, палотны Алены Самойлік вяртаюць да пачатку мінулага стагоддзя, нагадваюць пра час французскіх імпрэсіяністаў. Столькі ў творах нашай зямлячкі святла, багацця фар-

баў, што ўвага не адразу канцэнтруецца на сюжэце яе карцін. Але, прыгледзеўшыся і ўвайшоўшы ў свет Алены Анатольеўны, пачынаеш разважаць, уваходзіць у далёкі, здавалася б, сусвет трывала, з разлікам на паяднанне і разуменне.

Алена Самойлік нарадзілася ў Мінску 9 жніўня 1964 года. У 1981-1989 гадах вучылася ва Украінскай акадэміі выяўленчага мастацтва і архітэктуры (у майстэрні народнага мастака Украіны професара Вільяна Чаканюка). У 1994 годзе Алену прынялі ў Саюз мастакоў Украіны.

Яшчэ на пачатку творчага ўзлету мастачку запрасілі да ўдзелу ў выставе японскай галерэі "Фішэртана Харбар". У 1994-м Алена — удзельнік фестывалю "Вечар майстроў мастацтва". Пасля з яе работамі знаёміліся ў Германіі, іншых еўрапейскіх краінах. У 2002 годзе — удзел у буйнай выставе ў Маскоўскім міжнародным мастацкім салоне.

Работы Алены Самойлік знаходзяцца ў прыватных калекцыях ва Украіне, у Расіі, Вялікабрытаніі, ЗША, Японіі, Францыі, Галандыі, Італіі, Германіі. А таксама — у зборах Міністэрства культуры Украіны, Украінскага дзяржаўнага музея гісторыі, Фонда саюза мастакоў Украіны. Будзем спадзявацца, што з часам жыццё Алены Самойлік прыйдзе і ў Беларусь. Чаму б не ў форме персанальнай выставы нашай зямлячкі?

Алесь КАРЛЮКЕВІЧ.

Гастролі

БЕЛАРУСКАЙ ПЕСНЯЙ АДКРЫЛАСЯ НАЦЫЯНАЛЬНАЯ ВЫСТАВА Ў КІШЫНЁВЕ

Прадстаўнікі таварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубяжом "Радзіма", рэдакцыя газеты "Голас Радзімы" і сямейны ансамбль "Радзімічы" прымалі ўдзел у Днях Беларусі ў Малдове, якія праходзілі з 13 па 16 кастрычніка. Галоўнай падзеяй стала адкрыццё Першай Нацыянальнай выставы Рэспублікі Беларусь у Кішыніёве, а таксама знаёмства з жыццём беларускай дзяясары.

У гэтым годзе ўпершыню ў гісторыі беларуска-малдаўскіх адносін у Кішыніёве прайшла Нацыянальная выстава Рэспублікі Беларусь, у адкрыццё якой прымалі ўдзел першы намеснік міністра замежных спраў Беларусі Васіль Пугачоў і прэм'ер-міністр Малдовы Васіль Тарлеў. На працягу чатырох дзён больш за 100 беларускіх прадпрыемстваў прадстаўлялі сваю прадукцыю малдаўскім спажыўцам і вытворцам. Наведвальнікі пазнаёміліся з усімі галінамі эканомікі: машынабудаваннем, вытворчасцю бытавой тэхнікі, магчымасцямі нафтахімічнай і лёгкай прамысловасці. Не толькі паглядзець, але і пачаставацца сваёй прадукцыяй прапаноўвалі сусветнавядомыя вытворцы-кандытары, фабрыкі "Камунарка" і "Спартак", а таксама адзін з найбольш вядомых лікёра-гарэлачных заводаў "Крышталь".

Выстава праходзіла ў форме

ярмаркі. Наведвальнікі набылі

прад-

укцыю, якая

ім спадабалася, а ў

апошні дзень прайшоў розыгрыш прызоў, прадастаўленых дылерамі беларускіх прадпрыемстваў "Атлант", "Брэстгаз-апарат", "Керамін", "Мінскі велазавод", "Віцязь", "Мінскі прыборабудаўнічы завод".

У рамках выставы адбыліся тэматычныя "круглыя сталы" з удзелам спецыялістаў беларускіх навукова-даследчых цэнтраў, прадпрыемстваў-вытворцаў, іх малдаўскіх дылераў. У ходзе аднаго з іх удзельнікі пазнаёміліся з навінкамі вытворчасці недарагога, але камфортабельнага жылля для вяскоўцаў. Прайшлі таксама "круглыя сталы" на пытаннях механізацыі сельскай гаспадаркі і па азнаямленні з новай камунальнай тэхнікай.

Значнай падзеяй стала прэзентацыя трайлербусаў прадпрыемства "Белкамунмаш", якія адразу пасля выставы выйшлі на маршруты малдаўскай сталіцы. Да канца года павінна быць наладжана зборка адной з мадэляў у рамках сумеснага прадпрыемства, якое створаць "Белкамунмаш" і "Арпмет".

Спецыяльна для краіны вінаробства Мінскі трактарны завод распрацаваў і вырабіў трактар для садоў і вінаграднікоў, які і прэзентаваўся на выставе.

У гэты ж час адбылося пасяджэнне першай беларуска-малдаўскай Дзелавой нарады, на якой прайшла прэзентацыя новай грамадскай арганізацыі — малдаўска-беларускай асацыяцыі дзелавога супрацоўніцтва "Cooperate". У яе актыўна ўвайшлі кіраўнікі буйных камерцыйных прадпрыемстваў Малдовы, што цесна супрацоўнічаюць з Рэспублікай Беларусь: S.R.L. "Keramin" — гандлёвы дом ААГ "Керамін", S.R.L. "AntSuperLant" — дылер ЗАГ "Атлант", S.A. "Cenar", S.R.L. "Echipamed plus", S.A. "Enteh". Напрыканцы быў прадстаўлены бізнес-даведнік "Беларусь — ваш эканамічны партнёр" на рускай і малдаўскай мовах, у ім можна знайсці ўсю неабходную інфармацыю аб краіне: гістарычную, прыродназнаўчую, а таксама аб падатковым, мытным, інвестыцыйным заканадаў-

стве, каталог інвестыцыйных праектаў, карысныя кантакты.

БЕЛАРУСКАЯ ПЕСНЯ ПРА УСЕЙ МАЛДОВЕ

Беларускія прадпрыемствы дастойна прадставілі эканоміку краіны ў Кішыніёве, а вось яе культуру і нацыянальны каларыт даносіў да сэрцаў малдаван сямейны ансамбль "Радзімічы".

Сотні людзей збіраліся паслухаць песні пра Беларусь, якія выконваліся на ганку выставачнага цэнтра "МалдЭК-СПА". Дарэчы, сярод наведвальнікаў аказалася шмат этнічных беларусаў, і гэта невыпадкова — на тэрыторыі Малдовы пражываюць каля 20 тысяч нашых суайчыннікаў, больш за 2 тысячы з іх аб'яднаны ў беларускія суполкі, што актыўна дзейнічаюць у Кішыніёве, Тыраспалі, Бельцах, Бендэрах, Грыгорыопалі, Камраце і Рыбніцах.

На выставе мы

сустрэліся

с а

Кішыніёве Іванам Кецам, актывістамі гэтай арганізацыі — мастаком Вячаславам Ігнаценкам, паэтам Васілём Буром, доктарам тэхнічных навук, ветэранам Вялікай Айчыннай вайны, удзельнікам парады Перамогі 1945 і 2005 гадоў Уладзімірам Ваіцяховічам, старшынёй Каардынацыйнай рады беларускіх арганізацый Малдовы Юрыем Стапкевічам, а таксама старшынёй Таварыства беларускай культуры Ганнай Лапацэвай, якая прыехала на мерапрыемства з Бендэр.

Акрамя ўдзелу ў выставе, па праграме, што была складзена Пасольствам Беларусі ў Малдове, мы пазнаёміліся з жыццём паўднёвых жыхароў краіны — наведалі аўтаномную акругу Гагаўзію. Артысты з ансамбля "Радзімічы" далі цудоўны канцэрт на Дні горада Вулканешты. Разам з мясцовымі жыхарамі на поўначы Малдовы адзначылі 85-гадовы юбілей вёскі Фундуры Ноі і 400-гадовы вёскі Пыржота. Этнічных беларусаў у гэтых месцах вельмі мала, песні ансамбля прызначаліся ўсім малдаванам, і яны разумелі іх, хоць большасць і зучала на беларускай мове. У рэпертур "Радзімічы" уваходзяць не толькі беларускія народныя песні, яны выконваюць і рускія, і украінскія, а салістка ансамбля Таццяна Ліпская спявае нават на японскай, кітайскай, карэйскай мовах. Перад паездкай у Малдову Таццяна вывучыла малдаўскую песню.

Апошнім месцам нашага прыпынку стаў горад Тыраспаль, цэнтр Прыднястроўя. Тут беларускія песні прагучалі на канцэрце, прысвечаным Дню горада. Апладысменты не змаўкалі, слухачы стаячы выказвалі падзяку артыстам. Самымі ж уважлівымі і ўдзячнымі слухачамі былі, безумоўна, тыраспальскія беларусы, якія вельмі чакалі сваіх землякоў: нават яшчэ на мяжы Малдовы і Прыднястроўя нас сустрэлі дзяўчаты і хлопцы ў нацыянальных строях з караваем.

Кацярына НЕМАГАЙ.
Мінск — Кішыніёў — Мінск.
НА ЗДЫМКУ: ансамбль "Радзімічы".

КАНТАКТЫ І ДЫЯЛОГІ

Весткі Міжнароднай асацыяцыі беларусістаў № 49

У Паўночнаамерыканскай асацыяцыі

Сімпазіум з удзелам віцебскіх артыстаў

У Гарвардскім універсітэце (Бостан) адбыўся сімпазіум "Мастацтва, палітыка і нацыянальная свядомасць у сучаснай Беларусі". Акрамя навукоўцаў і студэнтаў з ЗША і Канады, у ім прынялі ўдзел артысты Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Якуба Коласа (Віцебск). Ініцыятарам і арганізатарам сімпазіума, а таксама гасцроляў тэатра ў ЗША выступіла Паўночнаамерыканская асацыяцыя беларусістаў,

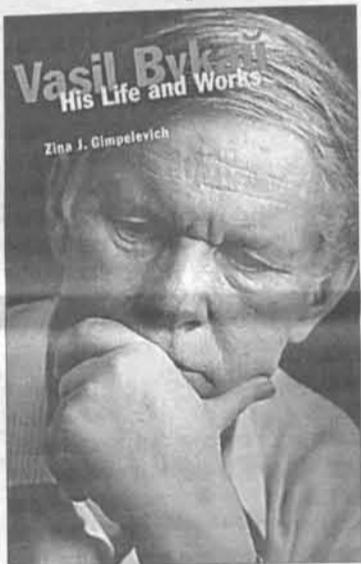
"штаб" якой месціцца ў тым жа універсітэце.

Акрамя ўдзелу ў сімпазіуме, коласайцы паказалі некалькі спектакляў у Нью-Йорку, Бостане і Кліўлендзе. У рэпертуар уваходзілі п'есы "От Цо, Да" (пра лёс Браніслава Тарашкевіча) сябра асацыяцыі беларусістаў Сакрата Яновіча (Польшча) і "Шагал... Шагал..." Аляксея Дударова. На спектаклях прысутнічалі прадстаўнікі беларускай дыяспары.

Першая англамоўная манаграфія пра Васіля Быкава

Намеснік старшыні Грамадскага аб'яднання "Міжнародная асацыяцыя беларусістаў" прафесар Універсітэта ў Ватэрлоо (Канада) Зіна Гімпелевіч напісала першае ў англамоўным свеце даследаванне пра жыццёвы і творчы шлях класіка беларускай літаратуры Васіля Быкава. Сёлета яно пабачыла свет у выдавецтве "Маг'іл Юніверсіты Прэс" (рэпрадукцыя вокладкі побач).

Да кнігі З. Гімпелевіч мы вярнемся ў бліжэйшы час у асобнай рэцэнзіі ці аглядзе.

Новае кіраўніцтва Паўночнаамерыканскай асацыяцыі

Адбыліся выбары новага кіраўніцтва Паўночнаамерыканскай асацыяцыі беларусістаў, якая ўваходзіць у склад ГА "Маб". На чале арганізацыі стала мастацтвазнавец доктар Марыя Паўла Сурвілла. Яе намеснікам выбраны гісторык, аўтар некалькіх кніг пра Беларусь Дэвід Марплз, сакратаром-скарбні-

кам — мовазнавец Курт Вулхайзер. У склад выканаўчай рады ўвайшлі Аліцыя Боруца-Садкоўскі, Томас Бэрд, Зіна Гімпелевіч, Янка Запруднік, Вітаўт Кіпель. Рэдактарам бюлетэня "Naviny" зацверджаны Керн Лундэ.

Таццяна РАМЗА, вучоны сакратар ГА "Маб".

Да ведама

"Беларуская кніга ў кантэксте сусветнай культуры"

Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь, Міністэрства інфармацыі Рэспублікі Беларусь, Бібліятэка Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў, Беларуская бібліятэчная асацыяцыя, Беларуская асацыяцыя кнігавыдаўцоў і кнігараспаўсюджвальнікаў 7-8 лютага 2006 года праводзяць у Мінску міжнародную навукова-практычную канферэнцыю "Беларуская кніга ў кантэксте сусветнай кніжнай культуры".

Мэта канферэнцыі — садзейнічаць даследаванню традыцый і навацый беларускага кнігазнаўства, стварэнню навукова-інфармацыйнай

прасторы і адукацыйнага асяроддзя, спрыяючых развіццю беларускай навукі пра кнігу. Канферэнцыя прысвячаецца 10-годдзю адзела рэдкай кнігі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў.

Наш адрас: Рэспубліка Беларусь, 220001, г. Мінск, вул. Рабкораўская, 17.
Кантактныя рэквізіты:
(+375 17) 222-83-27 Аксана Барысаўна Валодзіна, oksana.v@bk.ru
(8-017) 282-57-03 Тамара Андрыеўна Самайлок, tsam_by@yahoo.com
Інфармацыя пра канферэнцыю будзе абнаўляцца на web-сайце www.bla.by

Нашы дыялогі

"Барока — гэта лёс"

Калі гаварыць пра значныя мастацкія напрамкі, то асноўным, прытым, адданым, апантаным спецыялістам па беларускаму архітэктурнаму барока з'яўляецца вядучы навуковы супрацоўнік Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору імя Кандрата Крапівы Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі Тамара Габрусь. Гэтым першаму агульнаеўрапейскаму стылю, які ахапіў не толькі архітэктару, але і выключнае мастацтва, музыку, літаратуру, прысвечаны яе кандыдацкая дысертацыя, большасць прац. За выключэннем, вядома, зборніка вершаў "Дар чалавеку", які стаў галоўным творчым аргументам пры прыёме яе ў сябры Саюза беларускіх пісьменнікаў. Сёння з Тамарай ГАБРУСЬ вядзе дыялог Адам МАЛЬДЗІС.

— Тамара Віктараўна, калі меркаваць па вашай анкетзе сябра асацыяцыі, вашай галоўнай працай з'яўляецца ўдзел у калектыўным зборніку "Страчаная спадчына", які за невялікі час вытрымаў два выданні. І кожнае — па тры тысячы экзemplяраў. Кожнае разшылося ледзь не імгненна. Як вы ішлі да гэтай кнігі? Відаць, усе галы працы ў вашым інстытуце?

— Давайце не будзем дэталізаваць. Лепш скажу вобразна: большую палову жыцця.

— І пачалося ўсё, наколькі памятаецца па нашай сумеснай рабоце ў колішняй АН БССР, з падрыхтоўкі васьмітомнага "Збору помнікаў гісторыі і культуры Беларусі". Тады гаварылі, што беларусы тут бягуць "папагод краіны ўсёй".

— Так, у 1969 годзе ў былым СССР была запланавана дзяржаўная праграма ўсёахопнага даследавання гісторыка-культурнай спадчыны народаў Савецкага Саюза. Руская назва яе была такая: "Свод памятных історыі і культуры СССР". У нас яе тактоўна замянілі на "Збор помнікаў гісторыі і культуры Беларусі" і дзеля даследаванняў стварылі асобны сектар пры нашым інстытуце. Характэрна, што мы сапраўды ішлі ў фарватэры выканання гэтай праграмы і завяршылі яе ўжо ў канцы 1980-х гадоў у той час, як у іншых рэспубліках яна так і засталася незавершанай... Мне давялося стаць першай аспіранткай па гэтай тэме.

— Але ж вы прыйшлі да яе не адразу. Да акадэміі я вас бачыў у

энцыклапедычных калідорах. БелСЭ таксама нараджалася ў галоўным корпусе Акадэміі навук... Дык што было першапачатковым?

— Па заканчэнні архітэктурнага аддзялення Беларускага політэхнічнага інстытута, дарэчы, пахвалася, з адзнакай, я амаль выпадкова ўпершыню ўбачыла касцёл Божага Цела ў Нясвіжы (вучэбнага курса па архітэктурцы Беларусі, яе гісторыі ў той час не было). Гэтая падзея сталася для мяне лёсавызначальнай. Не ведаючы ні маштабаў, ні цяжкасці выканання задачы, я вырашыла, што хачу і буду даследаваць стыль барока ў беларускім дойлідстве. І лёс мне гэта дазволіў, больш таго, увесь час дапамагаў і накіроўваў.

З маладым энтузіязмам вялася праца ў архівах і адначасова — у экспедыцыях па ўсёй Беларусі, супастаўленне таго, што было і што засталася. Усё гэта патрабавала шматкай самааддачы, скрупулёзнасці. Не ставала ўласнай, беларускай архітэктурнай тэрміналогіі, заснаванай на гістарычных крыніцах. Патрабавалася таксама дакладная навуковая атрыбуцыя архітэктурных помнікаў па іх месцазнаходжанні, вызначэнні канфесійнай належнасці храмаў, якая ў нашай гісторыі неаднаразова мянялася, сапраўдныя даты і фундацыі пабудовы. Гэтым я прысвяціла сем гадоў працы ў Беларускай Савецкай Энцыклапедыі. У энцыклапедычных выданнях тады збіраліся ўсе вядомыя мастацкія помнікі, "жывыя" ці ўжо "нежывыя", усё гэта хавалася ў строгім алфавітным

энцыклапедычным ранжыры. А ў "Збор помнікаў", наадварот, уключаліся толькі апалелыя помнікі архітэктурцы. Хаця некаторыя з іх руйнаваліся трактарамі ці знішчаліся пажарамі ўжо на нашых вачах.

Там жа ў мяне паўстала задумка кнігі "Страчаная спадчына", якая дазволіла б паказаць беларусам гіганцкі пласт іх мастацкай культуры, знішчанага ворагамі, міжканфесійнай варожасцю, ваяўнічым атэізмам, уласнай безгаспадарлівасцю. Канцэпцыя кнігі ўзнікла ярка і адразу. Манументальны будынік рознай тыпалогіі гінулі ў нас у розны час і па розных прычынах. Па гэтых прыкметах і скампанаваны раздзелы кнігі, напісаныя рознымі аўтарамі. Зруйнаваны святыні розных хрысціянскіх канфесій былі ў кнізе паказаны мною.

— Дык якія ж, калі каротка сказаць, асноўныя рысы барока ўвогуле і беларускага ў прыватнасці? Чым яго помнікі так зачаравалі і зачароўваюць не толькі вас і мяне (бо я ж таксама даследаваў барока: беларускую паэзію, прозу і драматургію XVII-XVIII стагоддзяў — прыгадайце кнігу "На скрыжаванні славянскіх традыцый"), але і нязлічаных па колькасці прыхільнікаў у Беларусі, Еўропе і свеце?

— Развіццю і адметнасці нацыянальнага варыянта стылю барока ў мураваным і драўляным дойлідстве Беларусі мною прысвечана мноства артыкулаў у навуковых выданнях, зборніках, альманахах, часопісах, — Заканчэнне на 12-й стар.

Васіль ПУЦКО (Расія):

"Мне ў вас падабаецца"

Васіль ПУЦКО — кандыдат мастацтвазнаўства, намеснік дырэктара Калужскага абласнога музея (Расія). Ён удзельнік навуковых кангрэсаў і канферэнцый асацыяцыі беларусістаў, часта выступае ў зборніках "Беларусіка" і газеце "Голас Радзімы". З Васілём ПУЦКО гутарыць Таццяна КУВАРЫНА.

стала тут вядома, уключаны ў адзін з навуковых зборнікаў. Сёлета ў лютым я прыязджаў у Мінск на канферэнцыю, прысвечаную культуры славян-артадоксаў, дзе таксама прачытаў даклад, прысвечаны беларускаму ікананісцву.

— Вы нейкім чынам звязаны з Беларуссю?

— Я часта бываў у Беларусі па рабоце, і не толькі ў сталіцы, звязаны з многімі навуковымі ўстановамі. Але нарадзіўся і вырас ва Украіне. Я напалову ўкраінец, напалову — паляк. Трэць свайго жыцця пражыў у Расіі. Але беларускую мову ведаю і люблю.

— Ці прыедзеце на наступны кангрэс?

— Я наогул аптыміст: жыву, радуся жыццю. Калі, даць Бог, буду здаровы — абавязкова.

— Кажуць, збоку лепш відаць. Як вам падаўся Мінск на гэты раз?

— Я на Мінск часта глядзю з акна цягніка, калі прыязджаў на Захад. У гэтым годзе я тут ужо ў другі раз. Мінск добра выглядае, мне ў вас падабаецца.

— Якія ўражанні пакінуў у вас апошні, чацвёрты кангрэс?

— Я з'яўляўся удзельнікам амаль усіх кангрэсаў беларусістаў. Усе яны былі розныя, але я ўсім быў задаволены. Мне цяжка ацэньваць апошні, бо я, вядома, не змог наведваць усе секцыі, але там, дзе ўдзельнічаў, — праслухаў змястоўныя даклады. Напрыклад, мне вельмі спадабаўся цудоўны даклад, які прагучаў на "кружлым сталё", прысвечаным беларуска-рускаму культурнаму ўзаемадзеянню. Докладчык, доктар філалагічных навук Мікола Нікалаеў з Санкт-Пецярбурга, асвятліў тэму "Сталічныя функцыі Пецярбурга ў дачыненні да беларускіх зямель у XIX стагоддзі". Такія матэ-

рыялы трэба абавязкова друкаваць, яны вельмі карысныя. Адчуваецца, што вучоны шмат і з вялікай любоўю працаваў над тэмай.

Дужа цікава было на беларуска-ўкраінскай секцыі.

— З якім дакладам вы асабіста выступалі на кангрэсе?

— Мой даклад называўся "Беларуская ікона XVI-XVIII стагоддзяў — ад візантыйскай традыцыі да еўрапейскага культурнага кантэксту". Мяне вельмі захапіла названая тэма. Гэта ўжо мой трэці даклад па такой тэматыцы. Першы — "Беларуская ікона на шляху еўрапеізацыі і фалькларызацыі", як мне

Матэрыялы кангрэсу

Беларуская вёска Сурска-Літоўскае на Днепрапятроўшчыне

На пачатку 1980-х гадоў я, нядаўні выпускнік Днепрапятроўскага ўніверсітэта, захапіўся запісамі фальклору беларускай вёскі Сурска-Літоўскае, размешчанай паблізу Днепрапятроўска. Працаваў тады ў Днепрадзяржынску, а ў выхадныя дні браў магнітафон і ехаў у фальклорную экспедыцыю. На маю цікавасць да фальклору беларусаў, якія жывуць у амаль цэнтры Украіны, паўплывала і тое, што мая мама, Лілія Іванюна, беларуска — родам з вёскі Броннае Рэчыцкага раёна Гомельскай вобласці. Вынікам маёй цікаўнасці стала некалькі публікацый у беларускамоўным друку: "Ніве" (Беласток, Польшча, 23 жніўня 1981 года), "Дняпроўскай прадзе" (Дзюброўна, 23 кастрычніка — 11 лістапада 1982 года) і "Голасе Радзімы" (Мінск, 11 лістапада 1982 года). А ў 2000 годзе ў Днепрапятроўску нарэшце пабачыла свет кніга маіх фальклорных запісаў з Сурска-Літоўскага "Заспявай мне на матчынай мове". Узоры тэкстаў з гэтай вёскі змешчаны мною ў дыялекталагічным зборніку "Жывое наша слова" (Мінск, 2001).

Як жа апынуліся беларусы Сурска-Літоўскага на ўкраінскай зямлі? Дарэчы, таго-сяго ўводзіць у зман сама назва вёскі. Нават у поважных даследчыках здароўца тут кур'ёзы. В. Дружніна, аўтар кнігі "Паўднёвая Украіна ў перыяд крызісу феадалізму. 1825-1860 гады" (Масква, 1981), распавядаючы пра засяленне Екацярынаслаўшчыны ў канцы XVIII стагоддзя, піша літаральна так: "На казённых мануфактур пераводзілі таксама беларусаў і літоўцаў. Адсюль назва вёскі Сурска-Літоўскае (або Сурска-Фабрычнае), размешчанай на рацэ Вялікая Сура паблізу Екацярынаслава. Стаквалі літоўцы змяшаліся з жыхарамі іншых народнасцей".

Але да назвы Сурска-Літоўскае літоўцы ніякага дачынення не маюць. Літвінамі даўна называлі беларусаў як насельнікаў колішняга Вялікага княства Літоўскага. Былі там і з найменнямі тады хапала. Прыкладам, на першы погляд здаецца дзіўным, што суконная мануфактура пад назвай "Екацярынаслаўская" першапачаткова, у 1786-1794 гадах знаходзілася не ва Украіне, а ў Беларусі — у мястэчку Дзюброўна Магілёўскай губерні (цяпер Віцебская вобласць). І адначасова ў вёсцы Купаўна пад Масквой пачала працаваць "Екацярынаслаўская" мануфактура — шоўкапаночная.

В. Дружніна тлумачыць паходжанне назвы тым, што новазасяваны Екацярынаслаў тады яшчэ толькі будаваліся. У першыя гады ў ім не было дзе размясціць новатэктарскую ўправу, не кажучы ўжо пра прамысловыя прадпрыемствы.

Дык вось, першапачаткова кадры спецыялістаў былі згуртаваны ў Дзюброўне. І калі ў Екацярынаславе па ініцыятыве Р. Пацёмкіна адкрылася суконная фабрыка, сюды ў 1794 годзе перавялі суконную і шоўкапаночную мануфактуры, якія неўзабаве зліліся ў адно прадпрыемства. Работнікаў на фабрыцы налічвалася да 2 000 чалавек. Беларусы, пераселеныя на новае месца, хутка пачалі даваць прадукцыю. Так у Слабодзе Сурскай — за восемдзесят верст ад горада — пасялілі прыпільных сялян з Беларусі. Яны займаліся і земляробствам.

У якіх жа ўмовах жылі перасяленцы? У першыя гады іх становішча было вельмі цяжкім. Вось урывак з рапарта першага дырэктара казёнай фабрыкі Кнорынга: "Побудаваныя 225 хат да вясы заставаліся неабмазанымі, а дахі падрачыкам былі так накрыты, што іх трэба было перакрываць. Яравой пшаніцы сялянам адпусцілі мала і са спазненнем, і таму ўсё, што пасялілі, загінула, ураджай не ўраджай. А жыта і пасялілі, летась для іх пасеянае, жэтка і пасля размеркавання дасталася кожнай сям'і толькі па паўтары капы, якіх не толькі на ежу да будучага ўраджаю вобмалі, але і на слябу для вялікіх сем'яў не хапала".

У перасяленцаў было і шмат іншых праблем. Па-першае, яны не звykліся з новай вадой, якая ў летні час цвіла. Студняў не было, і людзі вымушаны былі для прыгатавання ежы браць ваду з Суры. У выніку

нямала беларусаў захварэла на ліхаманку.

З Дзюброўна было прывезена 292 майстравых і 205 фабрычных сялян. Частка з іх засталася працаваць у Екацярынаславе на суконна-паночнай фабрыцы.

Праз чатыры гады пасля пасялення, а менавіта ў 1798 годзе, у вёсцы налічваліся 232 двары з насельніцтвам 1 193 чалавекі — 638 мужчын і 555 жанчын. Спачатку вёску звалі казённым сялом Дзюброўскім, потым — Слабодой Сурскай, па назве ракі. Крыху пазней — фабрычнай Слабодой Сурска-Літоўскай, і толькі ў сярэдзіне XIX стагоддзя — сялом Сурска-Літоўскім.

Цікавыя звесткі наконт царквы ў Сурска-Літоўскім ёсць у кніжцы айца Феадосія "Матэрыялы для гісторыка-статыстычнага апісання Екацярынаслаўскай епархіі" (1880). З яе мы даведваемся, што 18 ліпеня 1803 года фабрычных сяляне ад імя ўсёй грамады падалі ў кантору екацярынаслаўскіх казённых фабрык просьбу адкрыць у іх царкву. Яны яшчэ адразу пасля свайго пераезду з Беларусі марылі пра храм у сваім сяле. Аднак матэрыяльныя нястачы не дазвалялі здзейсніць намер. Таму нярэдка народжаных не хрысцілі, а хворыя паміралі без спавядзі і святога прычасця. Праўда, насельнікі хадзілі ў збудаваную яшчэ да іх прыезду царкву ў Слабодзе землеўласніка Васіля Шостака. Гэтая Слабада была найбліжэйшай да сяла. Ды часта здаралася так, што рэчка Сура перашкаджала сялянам, якія жылі на яе левым беразе, хадзіць у царкву. Да таго ж і святар там быў замацаваны за досыць вялікай колькасцю прыхаджан, якія жылі на хутарах. Па гэтай прычыне ён часта быў у раз'ездах, і таму яму не ставала часу наведвацца ў Сурска-Літоўскае для спаўнення хрысціянскіх патрэб.

Каб пазбегнуць гэтых нязручнасцей, сурска-літоўцы прыгледзелі сабе скасаваную ў вёсцы Новая Кайдакі драўляную Святадухаўскую царкву. Яны вытаргавалі яе з іканастасам і з усім царкоўным посудам за 1 500 рублёў. Аднак па сваёй беднасці сяляне не былі ў стане збудаваньня ў сябе мураваную царкву і перанесці туды іканастас і посуд. Таму да будучай мураванай царквы сяляне прасілі кантору фабрык паспрыць перавозцы ў Слабоду драўлянай царквы, заклаўшы пад яе для бяспекі каменны падмурак. А каменю ў Сурска-Літоўскім хапала.

Кіраўнік казённых фабрык Адрьян Гускаў ужо праз тры дні звярнуўся да екацярынаслаўскага цывільнага губернатара. Ён прасіў пакапаціцца перад праасвяшчэнным Афанасіем пра дазвол і блаагавенне на адкрыццё драўлянай царквы ў Сурска-Літоўскім. Губернатар звярнуўся да айца Афанасія. Двойчы прасіў пра тое ж і князь Дзмітрый Волконскі. Затым усе паперы былі пасланы ў савішчэнны Сінод. Указам ад 3 кастрычніка 1805 года паводле найвышэйшага ўказа імператара Сінод дазваляў купленую ў Новых Кайдаках Святадухаўскую царкву перанесці ў Слабоду Літоўскую і паставіць часова да пабудовы мураванай".

Ды не знікла з карты Сурска-Літоўскае. Восенню 2003 года вёска нарэшце дачалася даследчыка з Мінска Ігара Карашчанку. Ён таксама адзначыў тут актыўнае бытаванне этналітэрамі "літвіны" і "літвяны". А пра гаворку мясцовых беларусаў можна сказаць, што яна мае шэраг асаблівасцей, уласцівых для народных гаворак паўночна-ўсходняга раёнаў Беларусі. У вёсцы распаўсюджана ўжыванне "у" на месцы гістарычнага "о". Шырока ўжываецца ў песнях прыназоўнік "пу" (гэта значыць "па"): "Плыў ты, мой селізн, ціха пу вадзе..." Або: "Ніхай тэй пубачыць, што са мною плачыць..."

Фальклор — найбольш яркая адметнасць сяла. І хоць сёе-тое ў ім змянілася пад уплывам часу і атачэння, у аснове яго па-ранейшаму ляжаць абрады, звычаі, песні, прывезеныя звыш двухсот гадоў назад перасяленцамі з родных мясцін. Пад некаторымі песнямі можна б паставіць 1794 год запісу. Самыя шматлікія і пашыраныя тут вясельныя песні. Усе забавы, якімі людзі вітаюць нараджэнне новай сям'і, маюць маляўнічы, вясёлы і па-народ-

наму дасціпны каларыт. Абавязковыя сват, свацця і абрад сватання (хоць, вядома, рашэнне закаханых папярэднічае яму).

Па традыцыі вяселле "гуляюць" тры дні. У першы дзень — рэгістрацыя шлюб у сельсаўце, бацькоўскія віншаванні. На другі дзень сваякі і блізкія "нясуць кварты", гэта значыць, свае пачастункі на вяселле. Трэці дзень — так званыя "куры". Гасці з торбаю і музыкамі абыходзяць мястэчка, пачынаючы з дамоў сватоў, і збіраюць курэй. Як правіла, сват маладога павінен вынесці пеўня, сват маладой — курку... Смажаніна ў гэты дзень — галоўная стравя застолля.

Пра вяселле распавяла аўтару Софія Савітчанка, адна з руплівых захавальніц мясцовых традыцый, цудоўная павуння, народная майстрыха. Яна і кветкі ўмее вышываць, якімі раней упрыгожвалі на вяселлях коней, і "гурт" арганізаваць, каб сустраць нявесту песняй ля хаты жаніха:

Ой, не ідзі ж ты, не ідзі,

маладая Леначка,

У чужую старончку.

А ў чужой старане горы крутыя,

А ўходы далёкія...

А калі на вяселлях гучыць іскрыстых жартаў, дасціпных кпінаў, пажаданняў — сур'езных і не зусім. Ці не ўсё мястэчка бярэ ўдзел у сямейным свяце.

Вясельныя звычкі маюць у Сурска-Літоўскім даўнія традыцыі, і яны не знікаюць. Цяпер у сямейны жыве нямала прышлых, але мясцовых звычак і яны трымаюцца. На свае вяселлі клічуць казённых "літвінаў", просяць іх нешта параіць і дапамагчы ў падрыхтоўцы свята.

Мае субяседнікі ў вёсцы сам ад часу ўстаўляюць каларытныя беларускія словы, прымаўкі. Калі я звярнуў на гэта ўвагу, мне казалі, што ў пераважных гады навучанне ў школе некаторы час вялося на беларускай мове (пазней знаходзілі на паддамку школы старыя беларускія кнігі). Каб паслухаць песні, прывезеныя калісьці з лясістай Дзюброўшчыны, я завітаў аднойчы да Еўдані Івановай, 1903 года нараджэння, казёнай "літвінкі", як тут кажуць. Яна ахвотна адказвала на пытанні, з зайдорнай падрабязнасцю прыгадвавала мінулае. Дзве яе дачкі праспявалі шмат песень, падарылі мне вышыты ручнік і дошчачку з выразанымі ў ёй пеўнямі — формы для календальных пернікаў. Потым усё падараванае я пераслаў у Мінск і ў мясцовы этнаграфічны музей. Аказалася, што драўляную форму зрабіў брат Е. Івановай — адмыслова каваль, разьбяр, якога ведала ўсё наваколле. Аб ім нагадвае дарэваліцыйная царкоўная азароджа (праўда, сама царква на пачатку 1960-х была знішчана).

Мы занатавалі народныя назвы вуліц вёскі: Запаніна, Світунова, Гаршкі, Забалка, Задунай, Закаменне, Канчанне, Заравок, Плахутава, Трусева і гэтак далей. У маі-чэрвені ў вёсцы адзначалі свята Сімана Золата. "Бабы год па 50 ідуць рваць зялё: траву залатую, каторая лячэбная, там яны спяваюць, выпіваюць. Бываець, "налецацца" тамака добра — якая там і заснець... А Івана Купалы ў нас не атмячаюць: не было такога" (інфарматар А. Лук'яненка). "На Сімана Золата ходзіць, рвуць траву ўсякія, лякарства. А то сідзяць, п'юць. Старыя пу балка ходзіць і калючкі рвуць тамака ад усіх хвароб. Чаго завецца Сімана Золата — не ведаю. Усе чыста старыя яго прызнаюць. Абедні на яго няма: іэта народны празнік" (інфарматар З. Цярэньцеў).

Да нядаўняга часу ў большасці жыхароў сяла Сурска-Літоўскага ў пашпартах у графе "нацыянальнасць" было напісана: беларус. На жаль, у пашпарце Украіны такі запіс ужо не прадугледжаны. І ўсё ж не збылася на крутых паваротах гісторыі беларускае "зернейка". Калісьці беларускі патэнт Рыгор Барадулін (дарэчы, Барадуліны ёсць у гэтай вёсцы) вобразна сказаў пра Беларусь: "На ўзбярэжжы цвіла і высталяла..." Так можна з пэўнай падставай сказаць і пра беларускую вёску на Днепрапятроўшчыне, паблізу вялікага прамысловага горада з яго магутным асіміляцыйным уплывам.

Мікола ЧАБАН,
Украіна.

Падзея

І Беларусь мае сваіх жанчын-тэолагаў

У Лёвенскім універсітэце (Бельгія) паспяхова прайшла абарона доктарскай дысертацыі мінчанкі Ірыны Дубянецкай "Космас і хаос у яўрайскай Бібліі і міфалогіях старажытнага Блізкага Усходу" (навуковы кіраўнік — прафесар Марк Вервенэ, нядаўна выбраны рэктарам універсітэта). У выніку суіскальнага атрымала навуковыя ступені доктара філасофіі і доктара сакральнай тэалогіі.

І. Дубянецкая спадзяецца знайсці прымяненне сваім ведам у Беларусі.

Тамара ШКУРКО.

НА ЗДЫМКАХ: І. ДУБЯНЕЦКАЯ слухае заключнае віншаванне дэкана багаслоўскага факультэта М. ЛАМБЕРЭГТСА; яны галасавалі за беларуску (краіні справа — рэктар універсітэта М. Вервенэ).

Нашы дыялогі

"Барока — гэта лёс"

Пачатак на 11-й стар.

энцыклапедыях. Абагульняючай на гэтую тэму стала манаграфія "Мураваныя харалы: Сакральная архітэктура беларускага барока", дзе я пастаралася адзіцца ад энцыклапедычнай "абыякавасці", навуковай сухасці, папулярызатарскай павярхоўнасці. Я пісала гэтую працу, як дэтэктыў, ішла за арыядынай ніткай гісторыі, захаплялася кожным новым артэфактам, працэсам творчага мыслення нашых продкаў.

Сонца барока ўзышло над Беларуссю ў канцы XVI стагоддзя менавіта ў Нясвіжы і асвятляла ўсю Цэнтральна-Усходнюю Еўропу. Нават эпохі барока ў галіне манументальнага дойлідства можна параўнаць з асветніцкім падзвігам Францішка Скарыны. Новая філасофска-канфесіянальная аснова стылю, з'яўленне праектных чарцяжоў, новыя будаўнічыя тэхналогіі і мастацкія вобразы вызначылі на два стагоддзі характар культурнага жыцця грамадства. Успрынятае з Італіі барока трансфарміравалася ў мясцовыя варыянты нясвіжскага і віленскага барока. Менавіта культурнае жыццё эпохі барока зрабіла радзіваўскі Нясвіж гісторыка-культурнай каштоўнасцю сусветнага значэння.

— **Архітэктура барока вырашылі заставацца вернай і надальней?**

— У канцы гэтага года і ў наступным выйдзе першыя тамы "Нарысаў па гісторыі архітэктуры Беларусі", дзе мая асноўная тэ-

ма — мураванае сакральнае дойлідства перыяду феадалізму — невypadкова займае галоўнае месца. Ёсць там новыя напрацоўкі, свежыя аспекты, нечаканыя ракурсы ў адэнцы і атрыбуцый помнікаў старажытнаўскага перыяду, готыкі, рэнесансу на беларускіх землях.

— **Значыць, барока — гэта прафесійная сфера вашых інтарэсаў. А што, акрамя вершаў, для сэрца? Якое ў вас хобі?**

— Скажу па шчырасці, што мне пашчасліва: мая прафесія супала з майм хобі. Мне ніколі не бывае сумна і нудна. Мая тэма даследаванняў настолькі шырокая і шматгранная, што заўсёды знайдзеш нешта новае, раней незаўважанае. Ды і ў методыцы даследаванняў адкрываюцца новыя гарызонты і магчымасці.

— **І апошняе. Ці мае барока шансы адроджэння і ўзнаўлення ў нейкім вітку нашага "спіральнага" развіцця? У нейкім постмадэрнізме ці неагалабілізме?**

— У сучасным горадабудаўніцтве і грамадскай архітэктуры закладзены новыя філасофскія канцэпцыі, тэндэнцыі постмадэрнізму. Але і тут "галабілісцкая" свабода творчасці патрабуе замянення валодання нацыянальнай традыцыяй, адчування свайго эстэтычнага "калектыўнага падсвядомага". Я веру, што эстэтыка барока не знікне, яна трансфармуецца і адгунецца на запатрабаванні часу.

— **Дзякуй за гаворку. І — з юбілеем! Дай Бог, не апошнім, а адным з многіх.**

Літва

СВЯТА ЎРАДЖАЮ Ў ШАЛЬЧЫНІНКАЙСКИМ РАЁНЕ

Сёлета на запрашэнні мэрэі Шальчынінкайскага раёна Літоўскай Рэспублікі дэлегацыя ад Беларускага таварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубяжом "Радзіма" разам з народным ансамблем "Радзімічы" наведла Літву і прыняла ўдзел у святкаванні "Свята ўраджаю-2005".

Свята праходзіла вельмі арганізавана, на высокім узроўні. Ужо на літоўскай граніцы нас сустрэла актыўны сябар Беларускага культурнага цэнтру Шальчынінкай Пётр Рынгевіч, які працуе ў Адміністрацыі Шальчынінкайскага раёна.

Нягледзячы на пахмурнае дажджлівае надвор'е, у першы дзень вандрукі вельмі гасцінна нас прымалі суайчыннікі — актыўныя сябры БКЦ разам са старшынёй Савета Мікалаем Амялёвічам. На працягу вечара ва ўтульным кафэ "Карчма" мы змаглі бліжэй пазнаёміцца, пасябраваць, абмеркаваць магчымыя сумесныя праекты. Акрамя беларусаў, на гэтай сустрэчы прысутнічалі артысты з Беластока (Польшча), якія таксама былі запрошаны для ўдзелу ў святочным канцэрце. Цікавае знаёмства адбылося тут з дырэктарам цэнтру культуры пры Адміністрацыі раёна Гражынай Забараўскай, вельмі абаяльнай і актыўнай жанчынай, з якой мы пасябравалі. Было вельмі весела і цікава, усе разам спявалі беларускія і польскія песні.

Вельмі насычаная праграма была прапанавана нам у наступныя дні. Раніцай у мэрэі адбылася сустрэча з мэрам Шальчынінкайскага раёна Леанардам Тальмонтом і віцэ-мэрам Здзіславам Палевічам, на якой прысутнічалі дэлегацыі з Літвы, Польшчы, Украіны, Беларусі.

Пасля імшы ў Шальчынінкайскім касцёле святога Пятра быў асвечаны дажынкавы каравай. Затым пачалося шэсце ў нацыянальных касцюмах у гарадскі парк, дзе павінна было адбыцца асноўнае Свята.

Мэр раёна Леанард Тальмонт павіншаваў прысутных са Святам ураджаю. Міністр сельскай гаспадаркі Літвы Казіміра Прунска таксама выступіла з віншавальнай прамовай. У сваю чаргу кожная дэлегацыя павіншавала гаспадароў, выказала шчырую падзяку за гасцінны прыём і ўручыла памятныя сувеніры.

Вельмі цікавай і запамінальнай падзеяй стала правядзенне кірмашу, на якім удзельнікі з 13 мясцін Шальчынінкайскага раёна паказалі розныя вырабы з натуральных матэрыялаў (дрэва, саломы і іншых). З новага ўраджаю былі прыгатаваны розныя прысмакі, якімі частавалі прысутных. Старасты кожнага з 13 падворкаў прадстаўлялі фермерскія гаспадаркі, якія ўдзельнічалі ў конкурсе. Спецыяльнае журы на чале з міністрам сельскай гаспадаркі Літвы Казімірай Прунскае ацэньвала працу ўдзельнікаў конкурсу. Гэта было цудоўнае відовішча, дзе кожны падворак меў сваё аблічча. Скажам, на фоне шляхецкай сядзібы, упрыгожанай рознакаляровымі кветкавымі кампазіцыямі, стаў стол з рознымі смачнымі стравамі і напоямі, прыгатаванымі гас-

паднямі, якія ветліва запрашалі адведаць стравы і напоі. Другі падворак прадстаўляў сабой млын, на якім на нашых вачах малолі зерне. У іншым месцы ў печы пяклі біліны, на ражне смажылі барана. Усё выглядала натуральна, і здавалася, што гэта адбываецца ў казцы. Конкурс завяршыўся аглядам кожнага падворка, а журы вызначыла найлепшых. Тут жа, на адкрытай пляцоўцы, прайшоў святочны канцэрт, у якім удзельнічалі музычныя калектывы з Літвы, Польшчы, Украіны, Беларусі. Рэспубліку Беларусь прадстаўляў ансамбль "Радзімічы" (музычны кіраўнік Ул. Ліпскі). Выконваючы беларускія народныя песні, ансамбль літаральна зачараваў публіку. Многія глядачы падпявалі і падтанцоўвалі. Вельмі прыемна было чуць: "Брава, беларусы!"

Пасля свята працягвалася ў горадзе Эйшыпшкес, дзе адбыўся канцэрт.

Таварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубяжом "Радзіма" ўдзячна за гасцінны прыём гаспадарам "Свята ўраджаю-2005". Хочацца выказаць шчырую падзяку мэру Шальчынінкайскага раёна Леанарду Тальмонту, віцэ-мэру Здзіславу Палевічу, дырэктару Адміністрацыі раёна Баляславу Дашкевічу, дырэктару Цэнтру культуры Гражыне Забараўскай, а таксама Вацлаве Ялагінай, Пятру Рынгевічу і многім іншым, ад каго залежала правядзенне гэтага цудоўнага свята. Мы атрымалі зарад добрай энергіі, знайшлі надзейных сяброў.

Наталля ТАКТАСУНАВА,
каардынатар праектаў
таварыства "Радзіма".

г. Мінск.

Расія, Хабараўск

Мамант у беларускім футры

Мамант у Хабараўскім краязнаўчым музеі будзе апрануты ў беларускае футра

Хабараўскі краязнаўчы музей быў створаны 19 красавіка 1894 года па ініцыятыве генерал-губернатора Прыамурскага краю Н. Градэва, першага старшыні Прыамурскага аддзела Імператарскага Рускага Геаграфічнага таварыства (ПІАІРГТ). Да пачатку XX стагоддзя Хабараўскі краязнаўчы музей стаў вядучым музеем краю. Яго калекцыі былі прадстаўлены на расійскіх і міжнародных выставах у Ноўгарадзе, Казані, Чыкага і Парыжы.

У 2000 годзе музей атрымаў дзяржаўную акрэдытацыю як навуковая ўстанова культуры ў Міністэрстве навукі і тэхналогіі Расійскай Федэрацыі.

Творчы калектыву музея, які аб'ядноўвае захавальнікаў, экскурсаводаў, навуковых супрацоўнікаў, сярод якіх 8 кандыдатаў навук, 3 аспіранты, вядзе навукова-даследчую працу, забяспечвае захаванне па розных напрамках этнаграфіі, археалогіі, этнамолагіі, палеанталогіі, музейнаўстава, стварае і рэалізуе праграмы, у тым ліку сумесна з музеямі і універсітэтамі Японіі, Кітая, ЗША і іншымі.

Сёння агульны збор музея складае 328 438 адзінак захавання. Шмат музейных прадметаў прадстаўлены ў 12 залах музейнай экспазіцыі. Штогод музей наведваюць звыш 180 000 чалавек, праводзіцца болей 2 500 экскурсій, лекцый, музейных заняткаў, працуе дзве тысячы перасоўных выстаў.

Па задумцы дырэктара музея Мікалая Рубана плануецца адкрыць новую экспазіцыю пад назвай "Музей Амура". У ёй будзе прадстаўлена старадаўняя гісторыя ракі Амур, на беразе якой 60 мільёнаў гадоў таму жылі дыназаўры і маманты.

Па астанках маманта супрацоўнікі музея зрабілі яго муляж, які будзе стаяць ля ўвахода ў гэтую экспазіцыю і сустрэкаць наведвальнікаў музея.

Адзінай перашкодай для адкрыцця экспазіцыі быў клопат знайсці адпаведнае футра для маманта.

Спачатку звярнуліся да японскіх вытворцаў, але кошт іх футра аказаўся занадта высокім. Абмяркоўвалася пытанне аб пастаўках футра з суседняга Кітая, аднак таксама станоўчы вынік таксама не быў атрыманы.

Тады М. Рубан звярнуўся ў аддзяленне Пасольства Рэспублікі Беларусь у горадзе Хабараўску з просьбай аказаць садзейнічанне ва ўстанаўленні кантактаў з кіраўніцтвам ААТ "Белфа" Жлобіна аб продажы футра для пакрыцця чучала амурскага маманта. Пасля перамоў з прадстаўнікамі ААТ "Белфа" было прынята рашэнне аб набыцці беларускай прадукцыі, якая задавальняе і па якасці, і па кошце.

Кіраўніцтва Хабараўскага краязнаўчага музея выказвае ўдзячнасць старшыні Гомельскага аблвыканкама Аляксандру Якабсону і генеральнаму дырэктару ААТ "Белфа" Міхаілу Касцялёву за аператыўнае рашэнне пытання пастаўкі беларускага футра для патрэб музея.

Шмат іншых беларускіх тавараў — адзенне, трыкатаж, абутак, бытавая тэхніка, мэбля, прадукты харчавання — карыстаюцца добрым попытам на далёкаўсходніх кірмашах.

В. ЗАВАДСКІ,
кіраўнік аддзялення,
саветнік Пасольства
Беларусі ў Расіі.

Славiсты сабралiся ў Беларусі

На філалагічным факультэце Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта прайшла 7-я міжнародная канферэнцыя "Славянскія літаратуры ў кантэксце сусветнай". Як адзначыў адзін з арганізатараў канферэнцыі, загалчык кафедры замежнай літаратуры філалагічнага факультэта БДУ Віктар Халіпаў, беларускія літаратуразнаўцы такім чынам атрымалі магчымасць сустрэцца з калегамі з іншых дзяржаў славаўскага свету, каб падзяліцца сваімі даследаваннямі ў гэтай галіне, абмеркаваць развіццё сучаснага літаратурнага працэсу, паколькі канферэнцыя — адна з буйнейшых, што праводзіцца ў Беларусі.

На гэты раз больш за 250 літаратуразнаўцаў выказалі жаданне ўдзельнічаць у канферэнцыі. Гэта ў першую чаргу прадстаўнікі краін блізкага замежжа (Расіі, Украіны, Літвы), прадстаўнікі ўсіх славянскіх краін, акрамя больш югаслаўскіх рэспублік, нават гошці з афрыканскіх краін, а таксама Карэі, Румыніі і іншых. Канферэнцыя сабрала даволі прадстаўнічы склад: сярод выступоўцаў — больш за 20 дактароў навук, прафесараў, загалчыкаў кафедраў славянскіх літаратур нацыянальных універсітэтаў, акадэмікаў, членаў нацыянальных пісьменніцкіх саюзаў.

Як было адзначана на пленарным пасяджэнні, мэта такога славянскага форуму — зрабіць спробу

праз літаратуру асэнсаваць феномен славянства ў сучасным свеце, перспектывы і ролю ў агульнаеўрапейскім і сусветным культурным духоўным жыцці. Гэта, адпаведна, значна папярэла тэматыку дакладаў: ад даследаванняў літаратуры часоў Вялікай Айчыннай вайны, класічнай традыцыі — да гендэрных праблем, эстэтычнага эксперыменту і постмодэрнізму ў славянскай літаратуры.

З 2005 года мовамі гэтай прэстыжнай канферэнцыі ўпершыню сталі не толькі традыцыйныя беларуская і руская, але і ўсе славянскія мовы, што дало магчымасць дакладчыкам са славянскіх краін выступаць на іх роднай мове.

Своеасаблівым "матэрыяльным" вынікам гэтага прэстыжнага славянскага форуму стане выданне трохтомнага збору матэрыялаў. Аднак, як заўважаюць самі вучоныя, агульны вынік больш значны: гэта не толькі абмен інфармацыяй і навуковымі ідэямі, але і яшчэ адзін крок на шляху збліжэння і большага ўзаемаразумення краін славянскага свету і іх культур. Што да навуковай каштоўнасці дакладаў, то многія вучоныя-літаратуразнаўцы прадставілі на канферэнцыі свае ідэі, канцэпцыі і нават новыя метадыкі выкладання, якія вызначаюць будучыню развіцця літаратуразнаўчай думкі і літаратурнай адукацыі.

Марына ПРОХАРАВА.

Расія, Комі

Маэстра Мікалай Клаўс

У канцы кастрычніка ў Расійскай Федэрацыі адзначаецца Дзень памяці ахвяр палітычных рэпрэсій — вянзля ГУЛАГА. Ва ўсіх праваслаўных храмах праходзяць памінальныя службы ў памяць мільёнаў бязвінна замучаных у сталінскіх лагерах у час рэпрэсій 30-50-х гадоў мінулага стагоддзя. У тыя страшныя гады ў лагерах апынуліся пісьменнікі, паэты, вучоныя, артысты, ваенныя і іншыя знакамітыя людзі.

Мікалай Клаўс нарадзіўся 6 (19) снежня ў горадзе Клімавічы Магілёўскай вобласці. Быў рэпрэсаваны. У Комі знаходзіўся з 1948 па 1966 год, пасля чаго паехаў у Калугу.

У 1934 годзе ён скончыў Мінскую дзяржаўную кансерваторыю, потым працаваў дырыжорам у Тэатры оперы і балета, кіраваў музычным калектывам Беларускага радыёкамітэта.

Мікалай Парфірэвіч пісаў дзіцячыя оперы, раманы, музыку да спектакляў, веў музычна-тэарэтычныя даследаванні. Калі Беларусь акупіравалі немцы, не паспеў з'ехаць і працягнуў кіраваць аркестрам. Потым кампазітар вывезлі ў Германію, дзе ён быў п'яністам у "Еўрапейскай артыстычнай службе". Пасля завяршэння Другой сусветнай вайны кампазітар вярнуўся ў Мінск, працаваў у філармоніі.

1948 год для М. Клаўса стаў трагічным: яго асудзілі на 25 гадоў і адправілі на Поўнач. Тратіў у Інту. Працаваў газетчыкам на шахце, у вольны час пісаў музыку, выступаў у канцэртах... Ён арганізаваў тры сімфанічныя аркестры, у рэпертуары якіх былі класічная музыка і ўласныя музычныя творы. Аб тым перыядзе жыцця Мікалая Парфірэвіча ў Комі многія памятаюць і зараз.

Аднойчы ў нас зайшла размова пра будучую кнігу, уклад беларусаў у гісторыю Комі з вядомым у рэспубліцы чалаве-

кам — былым генеральным дырэктарам вытворчага аб'яднання "Інтавугаль" (на гэтай пасадзе працаваў 12 гадоў), кавалерам трох ордэнаў, у тым ліку і ордэна Леніна, І. Іеўлевым. Дарэчы, у Інце вядомы шахцёр прайшоў шлях ад радавога інжынера да кіраўніка буйнога прадпрыемства.

— Пра каго з беларусаў Інты пойдзе гаворка ў кнізе? — пацікавіўся Іван Васільевіч.

Я назваў першага, каго ўспомніў, былога газетчыка, кампазітара Мікалая Клаўса, і спытаў: "Ведаеце такога? Вы ж у Інце з 1954 года, а Клаўса вызвалілі праз два гады — у 1956-м..."

— А як жа, — ажывіўся Іван Васільевіч. — Ведаю яго. І вельмі добра. Тады, скончыўшы Маскоўскі горны інстытут, я па накіраванні прыбыў у Інту. Прызначылі мяне начальнікам вентыляцыі, і Клаўс якраз працаваў у маім падраздзяленні.

У 1956 годзе Мікалай Парфірэвіч вызвалілі, а праз год перавялі ў Сыктывукар, дзе паставілі канцэртмайстрам філармоніі, а потым — дырыжорам пабудаванага год таму музычнага тэатра.

Калі мы з доктарам гістарычных навук Ігарам Жарабцовым рыхталі да выпуску кнігу "Сувязь часоў", да нас паступіла біяграфічная занатоўка "Дырыжор", якую склалі навуковыя супрацоўнікі РАН Аляксандр Гарчакоў і Дзіна Казлова. Кола іх навуковых інтарэсаў — культура

Рэспублікі Комі. З іх паведамлення высветлілася, што мы з Мікалаем Парфірэвічам — землякі. Мая вёска знаходзіцца за некалькі кіламетраў ад горада Клімавічы, дзе нарадзіўся музыкант і кампазітар Клаўс. Шкада толькі, што аўтары не прадставілі яго фотаздымка.

Зразумела, іх занатоўка пра чалавека нялёгкага лёсу без ваганняў была ўключана ў кнігу "Сувязь часоў". Вось вытрымка з яе: "Хутка стаў лідэрам музычнай групы, дырыжыраваў опернымі і балетнымі спектаклямі. У 1961 годзе Мікалай Парфірэвіч напісаў дзіцячы балет "Вэрса" ("Лясун") па матывах камі легенды і казак, унёс вялікі ўклад у стварэнне першага камі балета "Ят-морт", быў музычным кіраўніком першай аперэты Я. Перапяліцы "Песні да зорак". У 1966 годзе ён перавёўся ў абласную філармонію горада Калугі, дзе працягнуў плённа пісаць музыку".

У 2002 годзе па радыё Рэспублікі Комі прайшла змястоўная перадача "Маэстра", прысвечаная музыканту і кампазітару М. Клаўсу. Яе аўтар — вядомая на Поўначы музыказнаўца-тэарэтык, фалькларыст А. Шэргіна. З той перадачы і ўзяты пачатак загалова нашай публікацыі, які сведчыць, што мясцовыя людзі памятаюць пра тых, хто на зямлі Комі пакінуў добрую памяць, яркі след...

Мітрафан КУРАЧКІН.

Спагадлівы і чуйны

Уладзімір Караткевіч у дыфузіі нацыянальных культур

“БАЧЫМ МЫ НАВЕК НЕПАЗБЫГУНЫЯ НАШЫ СЛУЭТЫ...”

Той ноччу ажно на досвітку мы пісалі свядомы часам, што прыйдуць... Марыя Віблага “Дзеля дучыні”. Пераклад з чэшай У. Караткевіча.

У жніўні 1967 года я паўвайсковую службу ў Беларускай ваеннай акрузе.

Уруччы давалася чакаць айго кутка ў афіцэрскім гэрнаце. Прэгтулялі наначля і Рыгор Барадуліны,

часлаў Рагойша, Іван Луц-Федарэц... Аднаго разу няз Уладзімір”, адзакуючы ў чарговую піліг-тмку па Беларусі, даў мне

ючы ад сваёй кватэры на вуліцы Чарнышэўскага, 7.

мятаю: стаў пасярэдзіне о святліцы і знямеў. Баг-тў паэтычны байзар, дзе

сьменніцкія рыштункі-рычындалы — па ўсёй

т — звонкая, урачыстая шыня. Хароміна! На стале

ос бялоткай паперы і па-эбнае начынне — як у му-йнай экспазіцыі. З арку-

а праз далікатна-выяўны, не гуліва-разбэрсаны по-

рк пранікалі ў мае вочы

акі-ноты яго паэтычнай

букі. Быў бы замест мяне

праўнік, ён з рукапісу Ула-

міра мог бы ўзнавіць сім-

онію гукаў яго творчага

тхнення. Пасаромеўся я

эранаваць у свяцёлцы,

Пачатак №36-37, 40-41

пакінуў чыснец.

У 1967 годзе Караткевіч атрымаў кватэру № 26 на вуліцы Веры Харужай, 48. У абдымкі гасцін-насці Уладзіміра тра-піў і я. Ён не запыра-чыў прыняць паўтара тузіна запрошаных мною гасцей на дзень нараджэння 10 мая 1968 года. Ад-ам Мальдзіс у кнізе “Жыццё і ўзнясенне Уладзіміра Каратке-віча” (1990) згадвае той інтэрнацыянальны вэр-хал і ў двухпакаёўцы, і на шырокім двары. Дзякуючы колу сяброў Караткевіча, палова Еўропы (а былі на-ведвальнікі з Чэхіі, Польшчы, Латвіі, Украіны) тут гаманіла па-беларуску. З гэтай сустрэчы пералічу толькі некалькі асоб: Жэня Янішчыц, Уладзімір Карат-кевіч, Валя Коўтун, Вацлаў Жыдліцкі з дачкой Рыгора Ёлонкай, Міхась Стральцоў, Мікола Прашковіч, Ала Са-калоўская... Вось так я апы-нуўся ў эпіцэнтры каратке-вічаўскага тайфуна.

У той дзень Уладзімір, як піша Мальдзіс, “запяваў і хораша веў “Ой, кося, мой кося...”, “Ой, расцвіла ру-жа”, “Ад панядзелка да пан-ядзелка”, старыя рэлігій-ныя гімны”. Улічваючы юрмальскі спеўны досвед, я асмеліўся папрасіць “свет-лага князя” пакінуць свае

У.КАРАТКЕВІЧ І В. ЖЫДЛІЦКІ. 10 мая 1968 года

стужцы. Прыйшлося пачакаць.

У лістападзе 1968 года на дзень нара-джэння гаспадара кватэры па вуліцы Харужай сабраліся: сусед Мальдзіс, Бара-дулін з мамай Акулі-най, Мікола Грын-чык з жонкай Любоў-ю Аляксееўнай, артыст Алесь Лаба-нок... Называю тых, чые галасы засталіся запісанымі мною на магнітафонную

стужку. Уладзімір пра-чытаў вершы з цыкла “Таўры-да”: “Песня Мехмеда”, “Чуфут-Кале”, “Маўзалеі Джаніке-Ханум”, “Фантан слёз”, “...О, якое цёплае, цёплае, цёплае мора”. А потым разбудрыўся паэт, разнасцежыўся, і мы пачу-лі свавольную “малую па-эму” — “П’янка ў дэкара-цыях”. Пазней гэты твор назавецца больш сціпла: “Гулянка...” Калі Уладзімір закончыў народную песню “Ой, кося, мой кося”, рас-казаў нам, як да яго пры-своілася яна. Падлеткам бачыў: праязджаў міма цы-ганскі табар, на апошнім возе спявалі песню. Ён бег упобачкі воза, аж пакуль песня не скончылася. І — запамніў на ўсё жыццё.

У той дзень народзінаў Уладзімір агучыў і свой аўтарскі твор — раманс “До завтра”, як водгалас даўняга каханья.

У верасні 1969 года мя-не, карэспандэнта дывізіён-най газеты, адпраўлялі з Уручча ў Цэнтральную групу войск, пад Прагу. Развітваючыся, Уладзімір сказаў: “Ты ж толькі там не страляй. Чэхі — нашы бра-ты”. Мы ў той дзень пасля спрэчкі памірыліся. Ні та-ды, ні пазней мне не даво-дзілася бачыць Караткевіча ў азлобе. Уладзімір быў як аголены нерв, і кожны шурпаты зык мог яго па-крыўдзіць. Дзякаваць Богу, крыгалам між нам сышоў. І я ад’язджаў у Чэхаслава-чыну з даручэннямі Ула-дзіміра, паклонамі Празе, прафесару Карлавага уні-версітэта Вацлаву Жыдліц-каму, спеваку Міхалу За-бэйдзе-Суміцкаму...

А перад камандзіроў-кай насычаўся сустрэчамі з дарагімі людзьмі. У чэр-вені 1968 года, на Тройцу-Сёмуху ва Уручча прыеха-лі Караткевіч, Барадулін з жонкай. Там, дзе зараз хмарачосіцца мікрараён, расклалі цяпельца. Нават у чыстым на той час азярыцы выкупаліся, хто хацеў. Фо-таздымак нагадвае: на двух “кітах” плыла Валя Бара-дуліна над уручанскімі жытнімі палеткамі. Надта ж рагоча Уладзімір. Гэта Рыгор асперагаў яго, каб правільна рукі ў вязьмо сплёў, каб палец не вытыр-каў...

— Працяг будзе. — Сяргей ПАНІЗНІК.

Мужнасць быць Чалавекам

Кобец-Філімонава А. Шлях да Малітвы: Сповідзь / Алена Кобец-Філімонава. — Мн.: “Беларускі кнігазбор”, 2004. — 76 с.

Здраецца, што іншая, не-шкая памерам кніга затрым-вае ўвагу настолькі, што і ра-ан фаліянтавы ёй не роўня. Акаласа дзядзька да мяне і поведзь Алены Кобец-Філімо-най “Шлях да Малітвы”. Пражлівая споведзь! Письмен-ца расказвае ўласна пра сябе, ае прыветнае, а чытаеш і ду-аеш пра рэчы агульначалав-ея, пра тое, што робіць істоту алавекам і Асобай.

Алена Кобец-Філімона-ва нарадзілася 13 кас-ычніка 1931 года ў сям’і в-амага драматурга Рыгора Ко-еца (варта згадаць п’есу “Ту-а”), фільмы “Двойчы наро-жаны”, “Шукальнік пчасця”), акончыла Белдзяржкансерва-орыю па класу раяля. А такса-а славу тыя Вышэйшыя літа-атурныя курсы імя М. Горка-а ў Маскве. З 1965-га — сябра-аюза беларускіх пісьменні-аў. Выдала болей як 10 кніг. Першую — “Казку пра ме-аі” — у 1963 годзе. Тады ж — нігу казак на рускай мове “Чытайка і Гуляйка”. Яшчэ-раз два гады — “В королев-тве... но не греческом” (збор-нік нарысаў пра Грочыю). У

1969-м выходзіць “Сказки ста-рого Яниса”. Знайшлі свайго чыгача і кнігі Алены Кобец-Філімонавай “Залаты ручнік”, “Жаваранкі над Хатынню”, “Блакiтны экспрэс”, “Агні за перавалам”, “Вянок дзівосаў”... У Маскве пачацьлі свет “Лесной барабан”, “Жаворон-ки над Хатынню” (пасля руска-е выданне аповесці асобнай кнігай надрукавалі і ў Мін-ску). Дарчы, аповесць пра Ха-тынень выйшла і па-кіргізску, і па-татарску. Шчаслівае пісь-менніцкае жыццё!.. Дадайце да гэтага перакладчыцкую ра-боту. Асобнай кнігай выйшлі па-беларуску вершы Я. Рышаса ў перакладзе Алены Кобец-Фі-лімонавай.

Але за вонкавымі творчы-мі ўдачамі часта прыхавана няпростае, складзенае з мно-гіх выпрабаванняў жыццё. Сёе-тое і дагэтуль ведаючы пра Алену Рыгораўну, праз знаёмства з кнігай “Шлях да Малітвы” па-новаму разгле-дзеў пісьменніцу-філосафа, літаратара з цвёрдай грама-дзянскай пазіцыяй, чалавека, перакананага ў першаснасці маральных, духоўных пры-

ярытэтаў. Чытаем у новай — адкрытай, спавядальнай — кнізе А. Кобец-Філімонавай: “Мне казалі, што мой тата за-гінуў на фронце... Адноічы я нешта шукала ў пісьмовым сталі і ўбачыла пачак лістоў без канвертаў... Хоць яны і бы-лі заканспіраваныя, але я зра-зумела: лісты ад бацькі! Мой бацька жыў! Але ён не на фронце, а ў няволі! Гэта было зразумела па змесце, ён пісаў пра пякучыя маразы, пра цынгу, пра тое, як цяжка пра-цаваць на лесавале...” “Два разы адмаўлялі ў рэабіліта-цыі майму бацьку. І я, бы тая дэкабрыстка, прыняла ра-шэнне ехаць да яго ў ссылку. А для гэтага скончыла курсы машынапісу пры мінскім До-ме афіцэраў, каб стаць яго сакратаром, бо ведала, што ў яго скалечаная правая рука”. “Адноічы мне перадалі за-піску, напісаную простым алоўкам, ад вядомай беларус-кай паэтэсы (не буду назы-ваць прозвішча), у якой яна прызначыла мне сустрэчу ў піянерскім пакоі. Паэтэса прачытала мой верш у шко-льнай насценнай газеце і ха-

цела са мной пазнаёміцца. Я прыйшла, а яна — не. З таго дня я ўжо не была начальні-кам штаба дружыны, а на-стаўнікі ад мяне адхіснуліся. Гэту перамену тлумачыла тым, што была ў акупацыі, да такіх дзяцей стаўленне было нядобрым, на нас глядзелі, як на здраднікаў, якія самі здзі-ся ў палон. (Я вымушана, як і мае равеснікі, хаваць і гэты бі-яграфічны факт). Замест мя-не начальнікам штаба дружы-ны стала дзяўчынка, якая прыехала пасля эвакуацыі з высокапастаўленымі бацька-мі. Тады я не ведала, што мой тата — “вораг народа”, я ду-мала, што ён загінуў на фрон-це. Але праз шмат гадоў, калі стала дарослай, зразумела, ка-му абавязана сваёй першай нягодай, я не сумнявалася, што толькі паэтэса, якая вяр-нулася з эвакуацыі, магла шапнуць дырэктару школы, чыя я дачка...”

Пішучы пра сябе, выбу-доўваючы згадкі пра ўласны шлях да малітвы, Алена Рыго-раўна расказвае пра рэчы мо і не самыя жажлівыя. Так, бі-яграфія — пісьменніцкая,

жыццёвая — склалася. Ды, чытаючы спавядальныя эсэ, разумееш, што жахі — гэта не толькі фізічныя здзекі...

Наколькі шмат на пляху пісьменніцы сустракалася людзей кінгалту “паэткі”, на-столькі і добрых, разумных, шчодрых на сардэчную пад-трымку трапілася на жыц-цёвых сцежках Алены Кобец-Філімонавай. Здаецца, піша аўтар кнігі пра выключна аса-бістае. Але ж усё гэта чапляе. І шмат што з прачытаннага прымушае па-новаму гля-дзець на творчую біяграфію, здавалася б, знаёмага літара-тара... А што ж да Малітвы, то вась яе тэкст, які вылісаны словамі болей як 30 гадоў на-зад: “Божанька, дай мне ду-шэўны спакой, каб прыняць тое, чаго я не магу змяніць, магу, і мудрасць — заўсёды адозніваць адно ад другога.” А жыццём сваім пісьменніца пачала пісаць Малітву і шмат яшчэ раней.

Многія старонкі кнігі эсэ “Шлях да Малітвы” — пра ба-цьку, пра Рыгора Кобца. Бу-дучы з пакалення рэпрэсіра-

ваных пісьменнікаў, лёсам сваім Рыгор Якаўлевіч выбі-ваўся з агульнага рада. Пер-шы раз драматурга арыштава-лі ў 1938 годзе ў Бірабіджане. У 1939-м апраўдалі. Новы арышт — у 1941-м... “За не-пачцівыя адносіны да асобы Сталіна” сасланы на 10 гадоў у сібірскія лагеры. З 1951-га — на пасяленні ў кіргізскіх стэпах. Рэабілітавалі ў 1960-м... Нараджэннем Рыгор Якаўлевіч з 1898 года. Хаця, вярнуўшыся ў Беларусь, і пра-жыў яшчэ 30 гадоў, друкаваў-ся няшмат. У 1970 годзе пера-выдалі ў “Бібліятэцы беларус-кай драматургіі” п’есу “Тута”. “Голас Радзімы” (у 1964-м) надрукаваў урывак з аповесці “Ноеў каўчэг”. Яшчэ некалькі публікацый — у часопісах.

Але ж так піводнае выда-вецтва не выдала сур’ёзную кнігу драматургічнай і праза-ічнай, публіцыстычнай спад-чыны. Мо зараз хто адужае гэ-ты клопат, аб’яднаўшы, пры-кладам, напісанае Рыгорам Кобцам разам з каментары-ямі яго дачкі — пісьменніцы Алены Кобец-Філімонавай?

Алесь КАРЛЮКЕВІЧ.

Тэатральны "Куфар"

У кожным з нас жыве невялікая казачная істота. Часам яна засынае ў рытме штодзённага жыцця, аднак у спрыяльны моманты прачынаецца, і тады адчуваеш патрэбу як мага шырэй раскінуць рукі і ахапіць увесь сусвет. Хтосьці ў такіх моманты з захапленнем пачынае пісаць вершы ці ствараць музыку, а некаторыя звяртаюцца да тэатральнага мастацтва. І гэта натуральна. Усю сваю творчасць, палёт фантазіі можна скарыстаць і ў акцёрскай дзейнасці. Менавіта дзеля раскрыцця здольнасцей таленавітай моладзі ўжо другі год запраўтаюцца ў Мінску міжнародны фестываль студэнцкай творчасці "Тэатральны куфар". На працягу тыдня міжнароднае незалежнае журы ацэньвала пастаноўкі студэнтаў з розных краін свету. Хаця фестываль праводзіцца толькі другі раз, жадаючых прыняць удзел у гэтым годзе было шмат: 15 калектываў з Беларусі, Іспаніі, Літвы, Расіі, Славеніі, Швейцарыі. Планаваўся нават паказ нігерыйскага спектакля, аднак трупа не змагла прыехаць. Разнастайнай была тэматыка і жанры спектакляў. Гэта, напрыклад, арыгінальная інтэрпрэтацыя шведскім калектывам вядомай казкі пра Беласнежку "Беласнежка едзе ў Мінск" (дарэчы, яна была прадстаўлена ў спецыяльнай намінацыі "Тэатральны эксперымент"). Гэта і расійскі спектакль "Дні нашага жыцця" на апавяданнях Р. Брэдберы, і спектакль "Я хачу жыць" студэнцкага тэатра "Арт" з Полацка. Студэнцкі тэатр БДУ "На балконе" прадставіў сваю прэм'еру — "Вішнёвы сад" па п'есе А. Чэхава. За восьмы сезон існавання — гэта першы яго выхад на вялікую сцэну. Раней тэатр выступаў перад невялікай колькасцю гледачоў. У канцы любога спектакля кожны меў магчымасць даць ацэнку ўбачанаму ў межах ад 1 да 10 балаў. Галоўны прыз фестывалю — прыз глядацкіх сімпатый — атрымаў тэатр "Пілігрым" з Полацка за спектакль "Не пакідай мяне" па п'есе А. Дударова. Журы ж лепшым відовішчам гэтага года палічыла спектакль "Хор" тэатра БДУ "На філфаку".

У наступным годзе плануецца ўжо трэці "Тэатральны куфар". Фестываль становіцца традыцыйным, бо фантазія ніколі не спыняе свайго руху, імкнецца наперад у незвычайны свет творчасці. Дэвіз тэатральнага свята — "Традыцыі. Пошук. Эксперымент" — сведчыць аб невычарпальнасці крыніц тэатральнага мастацтва.

Юлія МІХАЛЮК.

НА ЗДЫМКУ: адкрыццё фестывалю. Фота аўтара.

Еўрабачанне-2005

Пераможца дзяцячага конкурсу на "Славянскім базары ў Віцебску-2005" прадставіць Беларусь на Еўрабачанні

Ксенія Сітнік прыме ўдзел ў дзіцячым конкурсе песні "Еўрабачанне-2005", які пройдзе ў Бельгіі

20 лістапада 10-гадовая Ксенія Сітнік з Мозыра адправіцца ў Бельгію, дзе 26 лістапада ў горадзе Хасельце прадставіць Беларусь на трэцім дзіцячым конкурсе песні "Еўрабачанне-2005". Прамую трансляцыю з Бельгіі беларускія тэлегледачы змогуць убачыць у суботу 26 лістапада ў вяртанні эфіру Першага нацыянальнага тэлеканала.

Трэцяе дзіцячае "Еўрабачанне" арганізуюць сумесна дзве бельгійскія тэлекампаніі VRT і RTBF. Конкурс будзе праходзіць у зале "Эціас Арэна" ў Хасельце, што на паўночным усходзе Бельгіі. У конкурсе прымуць удзел 16 краін: Беларусь, Бельгія, Харватыя, Данія, Македонія, Грэцыя, Латвія, Мальта, Нідэрланды, Нарвегія, Расія, Румынія, Сербія і Чарнагорыя, Іспанія, Швецыя і Вялікабрытанія.

Адразу планаваўся ўдзел у

кон-

курсе

17 краін, але на сустрэчы кіраўнікоў дэлегацый Кіпр зняў сваю заяву пасля таго, як было ўстаноўлена, што песня, якая перамагла на нацыянальным адборы, не з'яўляецца арыгінальнай, што не адпавядае правіламі конкурсу. Аднак, у адпаведнасці з правіламі, Кіпр будзе трансліраваць конкурс і пры-

маць удзел у тэлефонным галасаванні.

Па выніку жараб'ёўкі парадку выступленняў выканаўцаў на конкурсе Беларусь атрымала апошні, 16-ы нумар.

Галасаванне тэлегледачоў у гэтым годзе будзе праводзіцца ў звычайным парадку "Еўрабачання" з дапамогай адзінай платформы Digames.de. Пры гэтым дзеці-вядучыя, якія апавяшчаюць вынікі, будуць перадаваць іх па спадарожнікавай сувязі, знаходзячыся кожны ў сваёй краіне, а не ў адной студыі ў Хасельце, як гэта планавалася раней.

У Хасельт беларуская дэлегацыя адправіцца 20 лістапада. Там юных артыстаў чакае насычаная падрыхтоўчая праца, некалькі рэпетыцый, запіс відэавізітовак, урокі сяброўства, дыска-вечар у "Еўраклубе", і зразумела ж, сам фінальны канцэрт.

Падрыхтавала Ганна ГАРЭЛІК.

Падпіска — 2005

Падпіска

63854
індывідуальная

ў Беларусі, Кыргызстане,
Латвіі, Літве, Малдове, Расіі,
Таджыкістане, Украіне.

638542
ведамасная

Сітуацыя

У Беларускім гідраметэацэнтры выдаюць пашпарты надвор'я

Тым, што можна назваць сваім імем зорку ці набыць у маёмасць кавалак луны — у нашы дні ўжо нікога не здзівіш. А вось аб тым, каб атрымаць прыватны пашпарт надвор'я — прызнацца, раней было чужым. Такі афіцыйны дакумент, які змяшчае дадзеныя аб тым, якое надвор'е было ў любы дзень за апошнія 100 гадоў у краіне, сапраўды, можна набыць. Але пакуль толькі ў Беларусі. Гэты незвычайную паперу выдае Рэспубліканскі гідраметэацэнтр, куды я і накіравалася, каб даведацца больш аб новай паслуге. Спецыялісты цэнтра з задавальненнем раскажваюць аб задуманым.

— Пашпарт надвор'я разлічаны, перш за ўсё, на романтичных, сентыментальных людзей, для якіх вельмі каштоўны любы ўспаміны, звязаныя з нейкай важнай для іх датай, — гаворыць Ніна Кузьмук, начальнік аддзела гідраметэазабеспячэння народнай гаспадаркі і сродкаў масавай інфармацыі. Гэта можа быць дзень нараджэння, дзень шлюбу, любы іншы падзеі. Мы правяраем нашы архівы і адзначаем у пашпарце ўмовы надвор'я, якія былі ў гэты дзень — вільготнасць, напрамак і моц ветру, тэмпературу паветра, воблачнасць.

Сапраўднасць звестак пацвярджаецца пячаткай і подпісам кіраўніка галоўнага гідраметэацэнтры Беларусі.

Па жаданні кліента можна выбраць любы від вокладкі: упрыгожаную романтичным арнамантам — для маладых, са смешнымі карцінкамі — да нараджэння немаўлята, з асеннім пейзажам — на першае верасня. А ў асобных выпадках гідраметэацэнтр можа выканаць работу і для жыхароў іншай дзяржавы — уладальнікамі пашпартоў надвор'я ўжо сталі грамадзяне Расіі і Украіны.

Часам у змест дакумента могуць быць уключаны дапаўненні, напрыклад, народныя прыкметы. Такім чынам, калі падзея прыпадае на 24 верасня, то ў дакуменце адзначаць, што гэта дзень асенняга раўнадзенства і што ў народзе яго называюць Асенняй Фядорай — "У Фядору лета канчаецца, а восень пачынаецца". Дрэвы жаўцеюць літаральна за лічаныя дні, ідуць першыя халодныя дажджы, прыходзяць першыя сур'езныя халады.

Да з'яўлення на свет немаўлятка да апісання надвор'я дадаюць па жаданні да-

дзеныя аб росце і вазе дзіцяці. Заказваючы на дзень нараджэння пашпарт і дароўля — хто з нас ведае, якое надвор'е было ў той дзень, калі мы нарадзіліся? Пашпарт дае магчымасць зазірнуць у мінулае. Нехта хоча памятаць, якое надвор'е было на хрэсьбіны, на выпускны і на першае спатканне. Для некага такі пашпарт можа стаць нечым большым, чым проста пасведчаннем аб надвор'і: адным маладому чалавеку, які зараз жыве ў Германіі, сябры заказалі да дня нараджэння пашпарт з фатаграфіяй радзімнага дома ў Мінску, дзе ён з'явіўся на свет. Не трэба гаварыць, што значыць такі падарунак

для чалавека, які жыве далёка ад радзімы. Дарэчы, а чаму б замежным турыстам не пакінуць сабе ўспамін аб днях, праведзеных у Беларусі? Зараз магчыма "ўзвесці крэйсцёр" атмасферу любой вандруйкі мінулагодняй, а то і 50-гадовай даўнага завулак, з).

Вольга КОРБАТ
Фота Сяргея ДЗЕНІСЕНІ

«Голас Радзімы»
Галоўны рэдактар
Наталія САЛУК.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:

Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Беларусь;
Камітэт па справах рэлігій і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь;
Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі;
Беларускае таварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубяжом «Радзіма».

Наш адрас: 220005, Рэспубліка Беларусь, Мінск, пр. Незалежнасці, 44.
Тэлефоны (+375 — 17) 288 — 11 — 97 (бухгалтэрыя), 288 — 12 — 80, 284 — 76 — 56, 288 — 17 — 82 (гал./факс).
Галоўны рэдактар: 8029 — 6 — 88 — 17 — 82.
Email: golos_radziimy@tut.by

ЧЫТАЙЦЕ «Голас Радзімы»
ў ІНТЭРНЕЦЕ:
http://www.belarus21.by

Рэгістрацыйнае пасведчанне №81. Падпісны індэкс у Беларусі 63854.
Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 2021 экз. Заказ 760. Падпісана да друку
25.10.2005 г. у 12.00.
Газета набрана і звярстана на рэдакцыйным настольна-выдавчым
комплексе. Знакам R пазначаны рэкламныя матэрыялы.
Адрукавана ААТ «Чырвоная зорка» (220075, г. Мінск, 1-шы Загародны
завулак, 3).
Пазіцыі рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках
«Голас Радзімы», могуць не супадаць.
© «Голас Радзімы», 2005.